

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.410.006.02.017

P/17/077

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/077 – Zarządzanie zielenią miejską
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler/Kontrolerzy	1. Dominik Gołacki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/71/2017 z dnia 24.04.2017 r. (dowód: akta kontroli str. 3–4) 2. Piotr Rydygier, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/71/2017 z dnia 24 kwietnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1–2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Chojniak, Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (dowód: akta kontroli str. 5, 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości,² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

W dokumentach strategicznych³ Gminy uwzględniono zagadnienia dotyczące terenów zieleni. Spójne były zadania określone w Strategii Rozwoju Gminy oraz Gminnym Programie Ochrony Środowiska. Oprócz zadań przewidzianych do realizacji w sposób ciągły, jak np. utrzymanie zieleni na terenie parków i zieleńców, uwzględniono zadania dla dokładnie określonych obiektów, np. wykonanie bulwarów nad rzeką Strawą, w przedziale czasowym, na który ww. dokumenty były opracowane.

Powierzchnia terenów zieleni, którymi zarządzała Gmina, nie zmieniała się, z wyjątkiem zieleni ulicznej, której powierzchnia zwiększyła się o 2,8 ha w 2016 r. Nie zmieniła się powierzchnia terenów obszarowej ochrony przyrody.

¹ dalej: Urząd

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Strategia rozwoju gminy, gminny program ochrony środowiska, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Występujący wzrost powierzchni terenów zieleni przypadającej na mieszkańca, spowodowany był głównie zmniejszeniem się liczby ludności.

Dokonywano nasadzeń kompensacyjnych drzew i krzewów usuniętych na podstawie otrzymanych przez gminę zezwoleń oraz nasadzeń w ramach realizowanych inwestycji. Liczba nowo posadzonych drzew była wyższa od liczby drzew usuniętych. Dane sprawozdawcze w sprawozdaniu SG-01 dotyczące nasadzeń i ubytków drzew i krzewów przedstawiono nierzetelnie.

Mieszkańcom zapewniono dostęp do terenów zieleni.

Na terenie miasta występowała duża różnorodność terenów zieleni, a także zapewniono ich wielofunkcyjne zagospodarowanie. Mogły korzystać z nich różne grupy wiekowe zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i zapotrzebowaniem.

Miasto nie wykonało inwentaryzacji terenów zieleni, nie posiada planu/strategii rozwoju zieleni, nie wprowadziło standardów utrzymania zieleni. Nie utworzono stanowiska ogrodnika miejskiego bądź stanowiska miejskiego architekta krajobrazu. Zarządzanie zielenią przez Urząd ograniczone było do kontroli stanu drzew zgłoszonych do wycięcia i bieżącej, niedokumentowanej kontroli nasadzeń drzew realizowanych przez Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta⁴ oraz utrzymania zieleni w pasach drogowych. Niedostatecznie egzekwowano od wykonawców inwestycji wykonanie zabezpieczenia nowo posadzonych drzew.

Wydatki na utrzymanie terenów zieleni w 2016 r. wzrosły o 0,3% w stosunku do 2015 r., a na 2017 r. zaplanowano je na poziomie o 23,9% wyższym niż wykonanie w 2016 r.

W zarządzaniu zielenią miejską Gmina współpracowała z mieszkańcami m.in. w ramach budżetu obywatelskiego.

Gmina wypełniała ustawowy obowiązek kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody⁵. M.in. społecznej ocenie poddano listę projektów rewitalizacyjnych, a projekt programu rewitalizacji został poddany badaniu ankietowemu; w przedszkolach i szkołach realizowano programy edukacyjne, w tym z udziałem rodziców; współpracowano z radami osiedli przy organizacji ogólnie dostępnych imprez o tematyce dotyczącej środowiska i przyrody.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie, kształtowanie i ochrona terenów zieleni przed presją zabudowy

W latach 2014–2017 (I kwartał) powierzchnia całkowita gminy wynosiła 6.724 ha, w tym powierzchnia terenów należących do zasobu nieruchomości gminy stanowiła 10% (670,0252 ha) w 2014 r. i 9,4% w latach następnych (631,3254 ha w 2015 r., 634,7421 ha w 2016 r. i 630,4387 ha w I kwartale 2017 r.)

(dowód: akta kontroli, str. 1960)

⁴ dalej: ZDiUM

⁵ Art. 2 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016 r. poz. 2134, ze zm.); dalej: ustawa o ochronie przyrody

Liczba ludności w gminie zmniejszyła się z poziomu 74.282 osób w 2014 r. do 72.221 osób na koniec I kwartału 2017 r., tj. o 2,8%.

(dowód: akta kontroli, str. 1961)

W latach 2014–2016 powierzchnia użytków gruntowych gminy wynosiła 6.724 ha. Najwięcej — około 47% było gruntów ornych, których powierzchnia zmniejszyła się z 3.204 ha do 3.155 ha. Wzrosła powierzchnia gruntów leśnych z 1.431 ha do 1.433 ha, gruntów zabudowanych i zurbanizowanych z 1.391 do 1.404 ha (w tym powierzchnia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych zmniejszyła się z 49 ha do 48 ha), terenów komunikacyjnych z 608 ha do 630 ha, użytków ekologicznych z 7 do 8 ha i gruntów pod wodami z 81 ha do 92 ha.

(dowód: akta kontroli, str. 2014–2015)

Powierzchnia użytków gruntowych będących własnością lub w użytkowaniu gminy wzrosła z 831 ha w 2014 r. do 839 ha w 2015 r. i 850 ha w 2016 r. Największy był udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, których powierzchnia w kolejnych latach wynosiła: 311 ha (37,4%), 317 ha (37,8%) i 308 ha (36,2%), w tym powierzchnia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych odpowiednio: 35 ha, 35 ha i 36 ha. W ww. okresie zmniejszyła się powierzchnia gruntów ornych z 296 ha do 284 ha, a zwiększyła powierzchnia terenów komunikacyjnych z 213 ha do 236 ha i gruntów pod wodami z 8 ha do 19 ha. Nie występowały użytki ekologiczne.

(dowód: akta kontroli, str. 2016–2019)

Użytki gruntowe będące własnością lub w użytkowaniu gminy stanowiły w ogólnej powierzchni użytków gruntowych dla obszaru całej gminy 12,36% w 2014 r., a w latach następnych wskaźnik ten wzrósł o 0,12 i 0,28 punktu procentowego w porównaniu do roku 2014.

Dla poszczególnych rodzajów gruntów wskaźnik ten w 2014 r. wynosił (zmiany w kolejnych latach obliczono w stosunku do roku 2014):

- grunty orne razem: 9,24%, zmniejszenie o 0,06 i 0,24 punktu procentowego;
- grunty leśne ogółem: 0,21%,
- grunty zabudowane i zurbanizowane razem: 22,36%, wzrost o 0,32 i zmniejszenie o 0,42 punktu procentowego,
- tereny komunikacyjne razem: 35,03%, wzrost o 0,70 i 2,43 punktu procentowego,
- użytki ekologiczne nie występowały wśród gruntów będących własnością lub w użytkowaniu gminy,
- grunty pod wodami razem: 9,88%, zmniejszenie o 0,12 i zwiększenie o 10,78 punktu procentowego.

(dowód: akta kontroli, str. 2020–2021)

1.1. Uwzględnienie w gminnej strategii rozwoju oraz gminnym programie ochrony środowiska zagadnień dotyczących zieleni, terenów zieleni i zadrzewień

Opis stanu
faktycznego

Program „Strategia Rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski 2020”⁶ uchwalony został w 2014 r. na okres do 2020 r., a „Program Ochrony Środowiska dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020”⁷ uchwalono w 2012 r. W dokumentach tych uwzględniono zagadnienia dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień.

(akta kontroli str. 95, 122)

Strategia wyznaczała główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, a przedstawiona w niej wizja rozwoju zakładała m.in., że będzie ono postrzegane jako ośrodek dbający o wysoką jakość środowiska przyrodniczego. Za generalny kierunek zagospodarowania przestrzennego miasta uznano jego rozwój przestrzenny w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

W zakresie dotyczącym zieleni, terenów zieleni i zadrzewień zwrócono w Strategii uwagę na małą ilość parków miejskich, wskazując przy tym na szansę pozyskanie środków z WFOŚiGW na renowację zabytkowych parków — środki takie pozyskano w 2015 r. na rewaloryzację parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego, co przedstawiono w punkcie 2.12 niniejszego wystąpienia.

Zawarto w Strategii następujące działania dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień:

- w ramach rewitalizacji Starego Miasta i Podzamcza przywrócenie walorów estetycznych rzeki Strawy poprzez wykonanie bulwarów nad rzeką, od ulicy Wojska Polskiego do al. Kopernika, jej regulację i rewitalizację; ponadto rewitalizację skweru przy placu Zamkowym i nasadzenia zieleni;
- wprowadzanie elementów przyrodniczych na terenach miejskich o gęstej zabudowie;
- rewitalizację parku Belzackiego;
- dbałość o ustanowione formy ochrony przyrody, w celu zachowania ich wartości przyrodniczych;
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, kompensacji przyrodniczej oraz walorów krajobrazowych;
- prowadzenie edukacji ekologicznej na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska.

Program OŚ zawierał m.in. diagnozę stanu środowiska, w tym diagnozę stanu przyrody, którą przedstawiono w punkcie 2.1 niniejszego wystąpienia. Wskazano w Programie OŚ następujące działania, które miały na celu ochronę zasobów przyrodniczych:

- wprowadzanie elementów przyrodniczych na terenach miejskich o gęstej zabudowie;

⁶ dalej: „Strategia”

⁷ dalej: „Program OŚ”

- kontrola stanu flory miejskiej, wiążąca się z pielęgnacją (oczyszczanie, przycinanie, pielienie itd.) istniejących elementów, ochroną przed dewastacją, działaniami naprawczymi, wycinką starych lub stanowiących zagrożenie dla mieszkańców drzew czy krzewów i dosadzaniem nowych, kontrola obiektów chronionych;
- ochrona przed zanieczyszczeniami komunikacyjnymi poprzez stosowanie m.in. zieleni izolacyjnej.

Jako jeden z priorytetów ekologicznych wskazano wprowadzanie zalesień i zadrzewień, mających na celu ochronę zasobów wód oraz ochronę przed powodzią i suszą wskutek zwiększenia naturalnej retencji.

W krótkoterminowym harmonogramie realizacyjnym Programu OŚ na lata 2013–2016 uwzględniono m.in. następujące zadania, do realizacji w sposób ciągły:

- czynna ochrona przyrody (ocena stanu zdrowotnego, pielęgnacja pomników przyrody) oraz utrzymanie zieleni na terenie parków i zieleńców;
- nasadzenie pasów zieleni ochronnej w pobliżu ciągów komunikacyjnych, w celu ochrony środowiska przed hałasem.

Zawarte w ww. dokumentach rozwiązania dotyczące terenów zieleni i zadrzewień nie wykluczały się wzajemnie. Nie ustalono w nich konkretnych terminów wykonania zadań jednoznacznie określonych, jak rewitalizacja parku Belzackiego czy wykonanie bulwarów nad rzeką Strawą i jej rewitalizacja.

(dowód: akta kontroli, str. 95–121; 123–158, 1896–1899)

Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska⁸ sporządził raport z wykonania Programu OŚ za lata 2015–2016. Z raportu wynika, że w obu latach dokonano nasadzeń około dziewięciuset drzew i ponad osiem i pół tysiąca krzewów oraz urządzono trawniki na powierzchni 31600 m². W 2016 r. dokonano okresowego przeglądu pomników przyrody.

Prace z zakresu ochrony zieleni miejskiej realizował ZDiUM, który wykonywał pielęgnację drzew i krzewów, formatowanie krzewów żywopłotowych, usuwał drzewa, karczował pnie, nasadzał drzewa i krzewy.

Zadania edukacyjne realizowane były poprzez placówki oświatowe w ramach programów nauczania (m.in. organizacja wycieczek, zielonych szkół, ścieżek ekologicznych, spotkań z leśnikami, lekcji terenowych) oraz organizowanych z udziałem Urzędu i podległych placówek konkursów o tematyce ekologicznej i pikników ekologicznych. W raporcie stwierdzono, że jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje i przedsiębiorstwa rzetelnie wywiązały się z nałożonych na nie w Programie OŚ zadań.

(dowód: akta kontroli, str. 374–383, 1896–1899)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ustalone
nieprawidłowości

⁸ RGKIOŚ

1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Opis stanu
faktycznego

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego Rada Miasta uchwaliła⁹ 29 marca 2006 r., na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁰, a zmieniła uchwałami z 30 listopada 2011 r.¹¹ i 26 października 2016 r.¹² Ostatnia zmiana poprzedzona była wykonaniem we wrześniu 2014 r. opracowania ekofizjograficznego.

(dowód: akta kontroli, str. 384–386, 519, 1896–1899)

Analizą kontrolną objęto Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego po zmianach¹³ dokonanych w 2016 r. W Studium uwzględniono zagadnienia dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy o pizp. uwzględniono uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, warunków i jakości życia mieszkańców.

Określono, zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o pizp., uwzględniając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy. Do obszarów, które należy wyłączyć z lokalizacji zabudowy z uwagi na ich cenne wartości przyrodnicze i pełnienie ważnych funkcji środowiskotwórczych zaliczono aktywne biologicznie ekosystemy leśne, łąkowe, bagienne i wodne wskazane do ochrony przed degradacją wartości ogólnosiłkowiskowych i ścisłego podporządkowania ich gospodarczego użytkowania nadrzędnej funkcji przyrodniczej.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy, określono obszary oraz zasady ochrony przyrody — ochrona ta odbywa się poprzez respektowanie zasad zawartych w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony dla rezerwatu leśnego „Meszcze”, Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, pomników przyrody i użytków ekologicznych.

Określono, zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 6 ustawy o pizp., obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, w tym:

- rewitalizacja istniejącej zabytkowej substancji materialnej, szczególnie w śródmieściu wraz z rewitalizacją przestrzeni miejskich skwerów, placów, zieleni w pasach drogowych (Trakt Wielu Kultur – zintegrowany pakiet projektów rewitalizacyjnych zabytkowych obszarów Piotrkowa Trybunalskiego);

⁹ Uchwała nr XLIX/06 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalski z dnia 29 marca 2006 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań (...)”

¹⁰ Dz.U. z 2017 r. poz. 1073; dalej: ustawa o pizp.

¹¹ Uchwała nr XIV/297/11 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań (...)”

¹² Uchwała nr XXVII/359/16 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 26 października 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań (...)”

¹³ dalej: Studium

- urządzenie zieleni publicznej ogólnodostępnej, w tym budowa nowych parków: Modrzewskiego (w rejonie ulicy Modrzewskiego i Źródlanej); w rejonie ulicy Śląskiej i Kopernika; parku Staromiejskiego wzdłuż rzeki Strawy;
- renaturyzacja rzeki Strawy, szczególnie w śródmieściu.

Przyjęto, że kolejność i ewentualne uruchamianie tych inwestycji lokalnych będzie uwarunkowane możliwościami finansowymi miasta oraz możliwościami pozyskiwania zewnętrznych funduszy.

Zawarte w Studium postanowienia dotyczące rozwiązania problemów zabudowy Miasta uwzględniały urządzenie i kształtowanie terenów zieleni, zgodnie z wymogiem art. 72 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁴. Wyodrębniono tereny zurbanizowane oraz tereny otwarte w postaci lasów, łąk i upraw rolnych. Przyjęto zasadę integracji terenów dolin rzek Strawy i Strawki, zbiornika Bugaj i terenów leśnych ze strukturą zieleni miejskiej dla powiązania zainwestowania miejskiego z terenami o atrakcyjnych walorach przyrodniczych i stworzenia możliwości rozwoju funkcji wypoczynku i rekreacji. Realizacji tej zasady służyć mają wyznaczone strefy zieleni urządzonej i naturalnej tworzące spójny system „zielonych korytarzy” wzdłuż obniżen dolinnych i ciągów komunikacyjnych.

Dla terenów przeznaczonych na poszczególne cele ustalono, zgodnie z art. 72 ust. 2 proporcje między powierzchnią terenu biologicznie czynnego a całą powierzchnią terenu lub powierzchnią działki, np.: co najmniej 10% dla terenów zabudowy wielofunkcyjnej śródmiejskiej intensywnej, co najmniej 20% dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, co najmniej 50% powierzchni działki na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, co najmniej 30% powierzchni działki dla terenów usług komercyjnych z dopuszczalną zabudową mieszkaniową jednorodziną, co najmniej 50% powierzchni działki dla terenów usług (sport rekreacja wypoczynek) z dużym udziałem zieleni, co najmniej 10% powierzchni działki dla terenów zabudowy produkcyjnej, co najmniej 10% powierzchni terenu dla terenów komunikacji.

W Studium zawarto działania mające na celu zwiększenie bogactwa przyrodniczego miasta i poprawy warunków środowiskowych, w tym dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień:

- zwiększenie lesistości w mieście przez wprowadzenie dolesień na obszarach nieużytków i gleb niekorzystnych dla lokalizacji zabudowy położonych w sąsiedztwie ciągów i węzłów ekologicznych – np. w dolinie rzeki Strawy na południe od ujścia rzeki Wierzejki wzdłuż istniejącego lasu;
- wprowadzenie nowych terenów zieleni urządzonej ogólnodostępnej, takich jak parki i zieleńce – np. nowy teren zieleni parkowej wyznacza się wzdłuż ul. Łódzkiej jako kontynuację istniejącego zespołu parkowo-pałacowego w Bykach;
- przy przekształcaniu terenów przemysłowych na inne funkcje (np. tereny przemysłowe przy ul. Próchnika i ul. Sikorskiego) należy maksymalnie nasycać zielenią strefy otwarte (place, parkingi);

¹⁴ Dz.U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.

- obsadzanie zielenią izolacyjną terenów przemysłowych oraz głównych szlaków komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sąsiedztwa terenów mieszkaniowych;
- uzupełnienie (w dostosowaniu do lokalnych uwarunkowań) przyulicznej zieleni szpalerowej, z wykorzystaniem gatunków drzew i krzewów o małej wrażliwości na warunki miejskie (różne gatunki klonów i lip, akacja biała, modrzew polski, forsycja pośrednia i in.);
- tworzenie zielonych pasaży i ścieżek rowerowych dla połączenia kompleksów zieleni w ciągły system, np. wzdłuż ul. Sikorskiego, Piłsudskiego, Kopernika, Miast Partnerskich, wokół Zbiornika Bugaj, wzdłuż dolin rzek Strawy i Strawki;
- użytkowanie dolin jako terenów zieleni naturalnej (łąki, pastwiska) oraz urządzonych (bulwary, zieleńce) bez wprowadzania nowej zabudowy i rozwoju istniejącej, ze stopniową eliminacją istniejących obiektów naruszających stabilność systemu przyrodniczego dolin;
- zachowanie istniejących ogrodów działkowych z możliwością ich poszerzenia np. w rejonie Lotniska Sportowego Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej;
- jedynym dopuszczalnym rodzajem zabudowy w przypadku jej lokalizacji w sąsiedztwie terenów aktywnych przyrodniczo jest rekreacyjna lub jednorodzinna o niskiej intensywności.

(dowód: akta kontroli, str. 388–518, 1896–1899)

Postanowienia Studium dotyczące zieleni, terenów zieleni i zadrzewień były spójne z opracowaniem ekofizjograficznym, w którym zawarto wytyczne do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, celem zachowania walorów środowiska przyrodniczego, w tym dotyczące zieleni:

- wprowadzić zakaz lokalizacji inwestycji prowadzących do istotnych zmian środowiska, w tym przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (za wyjątkiem istniejących),
- dla terenów przeznaczonych pod zabudowę wprowadzić parametryczne określenie powierzchni biologicznej,
- zachować istniejące zalesienia, zadrzewienia, w tym zieleń śródpolną,
- wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych wprowadzać zieleń izolacyjną wytłumiającą hałas i blokującą rozprzestrzenianie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- chronić ekosystemy łąkowe i szuwarowo-bagienne przed przekształceniami.

(dowód: akta kontroli, str. 519–615, 1896–1899)

W powierzchni gminy ogółem największy udział miały, wg Studium, tereny użytkowane rolniczo (28,9%), tereny zieleni i wód (22,3%), tereny zabudowy mieszkaniowej (19,5%) oraz tereny zabudowy usługowej (15,2%).

Formami zieleni zajmującymi największą powierzchnię w stosunku do powierzchni ogółem były tereny objęte formami ochrony przyrody (13,3%), lasy (2,8%), tereny zieleni urządzonej (3,0%) i ogrody działkowe (1,6%). Urząd nie przedstawił danych o powierzchni poszczególnych rodzajów użytkowania na terenach będących własnością lub w użytkowaniu gminy; Dyrektor Pracowni Planowania Przestrzennego oświadczył, że przy sporządzaniu Studium jak i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego analizowane są, zgodnie z ustawą o pizp. i rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 26 sierpnia 2003 r. w sprawie

wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego¹⁵, struktury własnościowe gruntów i nieruchomości, ustawodawca nie przewidział jednak bilansowania tych powierzchni, a tym samym rejestrowania ich w odrębnym zbiorze danych; bilans taki w każdej chwili może stracić aktualność z tytułu obrotu nieruchomościami.

(dowód: akta kontroli, str. 638, 1962–1966)

Wg sprawozdania PZP-1 *Planowanie przestrzenne w gminie* za rok 2014 wskazane w Studium największy udział [%] w powierzchni gminy miały tereny przeznaczone pod funkcje: użytkowania rolniczego 28,9 zieleni i wód 22,3 mieszkaniowe 19,5, oraz usługowe 15,2.

W sprawozdaniach PZP-1 za 2015 r. i za 2016 r. dla powyższych pozycji wykazano wartości zerowe, ponieważ w punkcie 1 działu 1 tych sprawozdań zaznaczono, że gmina posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ale jest w trakcie zmiany.

(dowód: akta kontroli, str. 387, 616–637, 1967)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Uwzględnienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy zagadnień dotyczących zieleni

Opis stanu
faktycznego

W 2014 r. gmina posiadała 65 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały powierzchnię 1.606 ha. W 2015 r., 2016 r. oraz na 31 marca 2017 r. 68 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały powierzchnię 1.614 ha. Udział powierzchni objętej planami w stosunku do całkowitej powierzchni gminy zwiększył się z 23,9% w 2014 r. do 24% w latach następnych.

(dowód: akta kontroli, str. 618–637, 1976–1977)

Analizą kontrolną objęto 15 mpzp. Plany te były zgodne z zapisami Studium. Ustalono w mpzp przeznaczenie terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, oraz określono zasady ich zagospodarowania i zabudowy, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych. Ustaleniami planu były m.in. linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania; obowiązujące linie zabudowy i nieprzekraczalne linie zabudowy.

W ustaleniach ogólnych dla całego obszaru poszczególnych mpzp. określano m.in.:

- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, m.in. przez ustalenie: zakazu lokalizacji przedsięwzięć o uciążliwości wykraczającej poza granice nieruchomości, do której inwestor ma tytuł prawny; zakazu realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem określonych inwestycji celu publicznego, ochrony istniejących siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt zgodnie z przepisami szczególnymi; zakazu stosowania nawierzchni bitumicznych na niektórych terenach zieleni lub z udziałem zieleni;

¹⁵ Dz.U. z 2003 r. nr 164 poz. 1587

- wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych – wyznaczano nieprzekraczalnymi liniami zabudowy przestrzeni ogólnodostępnej i określano wymagania i zakazy dla tej przestrzeni, jak np.: realizacja terenów zieleni urządzonej i ich oświetlenia według całościowego projektu; wprowadzanie wzdłuż istniejących i projektowanych, ciągów komunikacyjnych pasm zadrzewień według zintegrowanych projektów zieleni; obowiązek zachowania kompleksów starodrzewia;
- zasady przekształcania i budowy systemów komunikacji – m.in. ustalono możliwość lokalizacji zieleni w liniach rozgraniczających dróg z uwzględnieniem pola wymaganej widoczności.

Zieleń z obiektami małej architektury była ustalana jako uzupełnienie terenów usług, terenów sportu, rekreacji i wypoczynku, parkingów, terenów rodzinnych ogrodów działkowych, terenów zabudowy mieszkaniowej i zabudowy wielofunkcyjnej śródmiejskiej, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych.

Dla terenów zieleni objętej formami ochrony przyrody w mpzp. ustalano m.in.: wymagany minimalny obszar powierzchni biologicznie czynnej; zakaz zabudowy obiektami trwale związanymi z gruntem; zakaz wydzielania nowych działek; zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, w tym w zakresie obsługi komunikacyjnej; wyznaczano lokalizację ciągów pieszych i pieszo-rowerowych.

Na przykład mpzp obszaru w rejonie ulic: Wierzejskiej, Obwodnicy Miejskiej i Jeziora Bugaj ustalał warunki w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego w całym obszarze planu przez określenie szeregu zakazów, m.in.: lokalizowania obiektów i urządzeń oraz prowadzenia działalności usługowej i produkcyjnej mogącej powodować przekroczenie dopuszczalnych wielkości oddziaływania na środowisko, Ustalono w planie maksymalną ochronę istniejącej roślinności leśnej — zarośli łozowych i olszy oraz obowiązek utrzymania i ochrony terenów źródłkowych, bagien i torfowisk niskich towarzyszących ekosystemom łąkowym. W części dotyczącej terenów zieleni cennej przyrodniczo ww. plan, jak również mpzp. rejonu ulicy Wierzejskiej – „łącznica”, ustalał m.in.: nakaz zachowania powiązań przyrodniczych z Użytkiem Ekologicznym "Nad Bugajem"; nakaz zachowania wału ziemnego stanowiącego zaporę boczną jeziora Bugaj; zakaz utwardzania brzegów zbiornika wodnego; możliwość wykonania na koronie wału nieutwardzonego ciągu pieszego; zakazy: uszkodzania i zanieczyszczania gleby; niszczenia siedlisk i ostoi dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną prawną, enumeratywnie w planie wyszczególnionych; wydobywanie skał, w tym torfów; zmiany istniejących stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce wodnej; budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych. Plan dopuszczały realizację nieutwardzonych ścieżek edukacyjnych; prowadzenie edukacji ekologicznej i przyrodniczej, realizację tablic informacyjnych interesujących obiektów przyrodniczych, obserwacje i dokumentowanie stanowisk, ostoi i populacji gatunkowych.

Dla terenów zieleni urządzonej ustalano w mpzp m.in. zasadę nasadzania zieleni niskiej i wysokiej z zastosowaniem rodzimych gatunków zgodnych z charakterem siedliska. Określono zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego –

np. zakazy: lokalizacji budynków i wiat, miejsc do parkowania, urządzeń i obiektów rekreacyjno-sportowych, placów zabaw; zakazy grodzenia terenu; lokalizację ciągów pieszych i ścieżek rowerowych z elementami małej architektury, w tym w ramach zintegrowanej koncepcji obejmującej tereny sąsiednie.

Ustalano zasady kształtowania zabudowy oraz wskaźniki zagospodarowania terenu, m.in.: minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej; obowiązek kształtowania komponowanego układu zieleni; ograniczenia w użytkowaniu terenów (np.: zakaz lokalizacji budynków i budowli oraz odstępstwa od tego zakazu; zakaz grodzenia terenu; zakaz zmiany ukształtowania terenu;); obowiązek urządzenia ciągów spacerowych i ich wyposażenie; lokalizację i formy obiektów małej architektury; możliwość lokalizacji pomników, pawilonów wystawowych, placów zabaw i urządzeń sportowo-rekreacyjnych; obowiązek zachowanie drzew stanowiących pomniki przyrody.

W mpzp. rejonu ulic: Słowackiego, Armii Krajowej, Wojska Polskiego, Staszica i terenów PKP ustalono obowiązek urządzenia skweru miejskiego z obiektami małej architektury, oświetleniem i ścieżkami spacerowymi.

W mpzp. parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego, wpisanego do rejestru zabytków, ustalono m.in. ochronę układu przestrzennego, walorów krajobrazowych i zieleni zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustalono szczególne warunki zagospodarowania terenów zieleni oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy, parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, zasady obsługi komunikacyjnej, ustalono lokalizację i parametry wiaty koncertowej. Wyznaczono nieprzekraczalnymi liniami zabudowy strefy lokalizacji obiektów uzupełniających funkcje parkowe, ustalono możliwość i parametry budowy nowego obiektu budowlanego, przebudowy i rozbudowy istniejących obiektów budowlanych na funkcje związane z obsługą użytkowania terenu (maksymalna wielkość powierzchni zabudowy, maksymalna wartość wskaźnika intensywności zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, wysokość zabudowy, rozwiązania architektoniczne dachu i kolorystyki).

Dla terenów pasów drogowych ustalano m.in.: lokalizację zieleni urządzonej wysokiej i niskiej wzdłuż ciągu komunikacyjnego według zintegrowanego projektu zieleni; urządzenie alei spacerowej; zakaz lokalizacji budynków; obowiązek lokalizacji chodnika dla pieszych i ścieżki rowerowej; lokalizację sieci infrastruktury technicznej; lokalizację zjazdów; obsługę komunikacyjną; dopuszczalność lokalizacji obiektów małej architektury i oświetlenia, według zintegrowanego projektu.

Dla terenu o przeznaczeniu podstawowym na ogrody działkowe ustalono m.in. zakaz wydzielania nowych działek budowlanych oraz warunki zagospodarowania.

Dla terenu cmentarza, ustalono m.in. zakaz lokalizacji budynków, ochronę i utrzymanie istniejącego rozplanowania cmentarza, minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej, dopuszczono wytyczanie tras/ścieżek historyczno-edukacyjnych, zakazano lokalizowania obiektów tymczasowych oraz kiosków i nośników reklamowych w części terenu wpisanej do gminnej ewidencji zabytków, określono lokalizację miejsc postojowych,

Dla terenów przeznaczonych na usługi nieuciążliwe i uciążliwe określono minimalne wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej oraz obowiązek urządzenia terenów zieleni izolacyjnej, w tym w formie zieleni wysokiej, tj. zespołów i szpalerów drzew, a także w formie ogrodów.

Mpzp. w rejonie ulic: Wierzejskiej, Miast Partnerskich i Sulejowskiej nie zawierał wyodrębnionych obszarów zieleni. Ustalono w nim zostały wymagania dotyczące przestrzeni ogólnodostępnej, m.in. wymóg realizacji terenów zieleni urządzonej według jednorodnego projektu oraz wymóg wprowadzania wzdłuż istniejących i projektowanych ciągów komunikacyjnych pasm zadrzewień według zintegrowanych projektów zieleni. Dla projektowanej drogi publicznej określono warunki i parametry zagospodarowania, w tym lokalizację zieleni wysokiej i niskiej, chodników, ścieżki rowerowej i alei spacerowej.

(dowód: akta kontroli, str. 1901–1959)

Na obszarze dla którego ustalone zostały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, największą powierzchnię zajmowały tereny:

- zabudowy mieszkaniowej – 433,62 ha w 2014 r., co stanowiło 6,45% obszaru gminy ogółem oraz 429,32 ha (6,38% obszaru gminy ogółem) w latach 2015–2017 (do 31 marca);
- użytkowane rolniczo – 395,08 ha w latach 2014–2017 (do 31 marca), co stanowiło 5,9% obszaru gminy ogółem;
- zabudowy usługowej – 309,96 ha w 2014 r. (4,6% obszaru gminy ogółem) oraz 322,8 ha (4,8% obszaru gminy ogółem) w latach 2015–2017 (do 31 marca);
- komunikacji – 184,69 ha w 2014 r. (2,7% obszaru gminy ogółem) i 188,84 ha w latach następnych (2,8% obszaru gminy ogółem);
- zabudowy techniczno-produkcyjnej 146,14 ha (2,17% obszaru gminy ogółem) w 2014 r. i 145,26 ha (2,16% obszaru gminy ogółem) w latach następnych;
- zieleni i wód – 123,66 ha w 2014 r. (1,84% obszaru gminy ogółem) i 124,28 ha (1,85% obszaru gminy ogółem) w latach następnych.

Tereny zieleni objęte formami ochrony przyrody nie były wskazane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; lasy zajmowały powierzchnię 1,87 ha (0,03% obszaru gminy ogółem); powierzchnia terenów zieleni urządzonej wynosiła 103,09 ha (1,53% obszaru gminy ogółem) w 2014 r. i 103,71 ha (1,54%) w latach następnych; ogrody działkowe zajmowały obszar 12,13 ha (0,2% obszaru gminy ogółem), powierzchnia wód powierzchniowych zajmowała 6,57 ha (0,1% obszaru gminy ogółem).

(dowód: akta kontroli, str. 638, 1968–1971)

W powierzchni ogółem gruntów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego największy udział miała powierzchnia zabudowy mieszkaniowej (27% w 2014 r. 26,6% w 2015 r. i 2016 r.), powierzchnia terenów użytkowanych rolniczo (24,6% w 2014 r. i 24,2% w latach następnych), powierzchnia zabudowy usługowej (19,3% w 2014 r. i 20% w latach następnych; udział powierzchni zieleni i wód wynosił 7,7% w każdym ww. roku.

(dowód: akta kontroli, str. 618–637, 1976)

W 2014 r. udział powierzchni terenów zieleni i wód (123,66 ha) na terenach objętych planami w stosunku do powierzchni tych terenów wyznaczonej w Studium (1.499,45

ha) wynosił 8,2%. W 2015 r., w 2016 r. i w I kwartale 2017 r. wielkości te wynosiły odpowiednio: 124,28 ha, 1.499,45 ha i 8,3%.

(dowód: akta kontroli, str. 1962–1966, 1968–1971)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.4. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczące parków, placów, promenad, bulwarów

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2015–2017 (I kwartał) nie wydano decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczącej parków, promenad lub bulwarów.

W okresie tym Dyrektor Pracowni Planowania Przestrzennego wydał jedną decyzję (z 15 lipca 2016 r.) o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w której ustalił dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego sposób zagospodarowania i warunki zabudowy terenu dla zamierzenia inwestycyjnego polegającego na przebudowie (rewitalizacji) placu Niepodległości, przedmurza I Liceum Ogólnokształcącego i Zakonu Jezuitów, obejmującej m.in. pielęgnację zieleni (wycinki, nasadzenia, cięcia), na terenie nieruchomości stanowiących m.in. pas drogowy. Powierzchnia terenów, dla których wydano decyzję, wynosiła 1,11 ha.

W decyzji określono warunki, jakie musi spełniać realizacja inwestycji, w tym dotyczące środowiska:

- obowiązek zachowania minimum 40% terenu inwestycji jako powierzchni aktywnej przyrodniczo, niezabudowanej, nieutwardzonej nawierzchnią sztuczną;
- nie nałożono specjalnych warunków realizacji inwestycji ze względu na ochronę środowiska, przyrody i krajobrazu; inwestycja nie wymagała przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, położona była poza zasięgiem obszarów chronionych, nie leżała na obszarze objętym przyrodniczą ochroną konserwatorską;
- prowadzenie inwestycji na gruncie powinno odbywać się zgodnie z zasadami ochrony przyrody.

Z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wynika, że przewidziano przeprowadzenie kompensacji przyrodniczej poprzez nasadzenia drzew i krzewów. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji wyznaczono do usunięcia 46 drzew, głównie chorych, cechujących się złym stanem, silnie zdeformowanych, krzewów o zdeformowanym pokroju oraz egzemplarzy kolidujących z inwestycją. Przewidziano zabezpieczenie drzew znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie robót.

(dowód: akta kontroli, str. 650–671, 1900–1901, 1978)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.5. Występowanie terenów zieleni na terenie gminy

Opis stanu
faktycznego

W stosunku do powierzchni objętych i nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego największy udział miały tereny: użytkowane rolniczo (28,9%), zieleni i wód (22,3%), zabudowy mieszkaniowej (19,5%), zabudowy usługowej (15,2%), komunikacji (8,4%), zabudowy techniczno-produkcyjnej (4,5%), infrastruktury technicznej (0,7%).

Powierzchnia poszczególnych form zieleni i ich stosunek do powierzchni objętych i nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosiły:

- tereny zieleni objęte formami ochrony przyrody – 894,78 ha, tj. 13,3%,
- lasy – 190,73 ha, tj. 2,8%,
- tereny zieleni urządzonej – 202,95 ha, tj. 3,0%,
- ogrody działkowe – 108,9 ha, tj. 1,6%,
- cmentarze – 34,54 ha, tj. 0,5%,
- teren wód powierzchniowych – 67,55 ha, tj. 1%.

Powyższe dane są zgodne z podziałem funkcjonalno-przestrzennym określonym w Studium.

(dowód: akta kontroli, str. 1962–1966, 1972–1975)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opis stanu
faktycznego

1.6. Powierzchnia terenów zieleni zarządzanych przez gminę

Ze sprawozdań SG-01 wynika, że na terenie gminy:

- powierzchnia gruntów leśnych w latach 2014–2016 wynosiła 3 ha i była to powierzchnia pokryta roślinnością leśną; w stosunku do powierzchni całkowitej gminy (6724 ha) stanowiło to 0,04%, a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy (670,0252 ha w 2014 r., 631,3254 ha w 2015 r. i 634,7421 ha w 2016 r.) 0,45% w 2014 r., 0,48% w 2015 r. i 0,47% w 2016 r.;
- nie dokonywano w ww. latach sadzenia drzew i krzewów w zadrzewieniach;
- powierzchnia użytku ekologicznego wynosiła 35,8 ha, co stanowiło 0,53% w stosunku do powierzchni całkowitej, a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy 5,34% w 2014 r., 5,67% w 2015 r. i 5,64% w 2016 r.;
- nie było zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- cztery parki spacerowo-wypoczynkowe posiadały łącznie powierzchnię 15,4 ha, co stanowiło 0,23% w stosunku do powierzchni całkowitej, a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy 2,30% w 2014 r., 2,44% w 2015 r. i 2,43% w 2016 r.;
- łączna powierzchnia 19 zieleńców wynosiła 10,6 ha, co stanowiło 0,16% w stosunku do powierzchni całkowitej, a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy 1,58% w 2014 r., 1,70% w 2015 r. i 1,67% w 2016 r.;
- powierzchnia zieleni ulicznej wynosiła 111 ha w 2014 i 2015 r. oraz 113,8 ha w 2016 r., co w stosunku do powierzchni całkowitej stanowiło 1,65% w 2014 r. i 2015 r. oraz 1,69% w 2016 r., a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy stanowiło w kolejnych latach 16,57%, 17,58% i 17,93%;
- nie występowała zieleń osiedlowa;
- powierzchnia 8 cmentarzy wynosiła 22,7 ha, co w stosunku do powierzchni całkowitej stanowiło 0,34%, a w stosunku do powierzchni terenów należących do zasobu nieruchomości gminy stanowiło 3,39% w 2014 r., 3,60% w 2015 r. i 3,58% w 2016 r.

Tylko w przypadku zieleni ulicznej wystąpił wzrost powierzchni o 2,8 ha w 2016 r. w stosunku do lat poprzednich. Według stanu na koniec 2016 r. łączna powierzchnia terenów zieleni, tj. parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej i cmentarzy, wynosiła 162,5 ha i stanowiła 2,4% powierzchni miasta.

(dowód: akta kontroli, str. 640–648, 672, 1960, 1979–1980)

Tereny obszarowej ochrony przyrody zajmowały w granicach miasta powierzchnię 894,78 ha, co stanowiło 13,3% powierzchni gminy ogółem (6724 ha). Tereny te nie były własnością gminy. Sulejowski Park Krajobrazowy położony jest na terenie gmin: Mniszków Aleksandrów, Wolbórz, Tomaszów Mazowiecki (gmina wiejska), Ręczno, miasto Piotrków Trybunalski, Sulejów. Rezerwat przyrody „Dęby w Meszczach” położony jest na terenie Piotrkowa Trybunalskiego i gminy Wolbórz. Rezerwat „Meszcze” położony jest na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 1960, 1983)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.7. Zakupy lub wymiana gruntów na potrzeby urządzenia terenów zieleni

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2015–2017 (I kwartał) gmina nie wymieniała gruntów na potrzeby urządzania terenów zieleni. W okresie tym gmina nabyła, w sierpniu 2015 r., do gminnego zasobu nieruchomości grunt o powierzchni 0,1071 ha za kwotę 1,00 zł. Była to działka nr 182 w obrębie 0022 przy ul. Gabriela Narutowicza, znajdująca się na terenach usług z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu.

(dowód: akta kontroli, str. 194–200, 1981)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.8. Plan/strategia dotycząca rozwoju i utrzymania terenów zieleni

Opis stanu
faktycznego

Miasto Piotrków Trybunalski nie posiadało planu/strategii dotyczącego rozwoju i utrzymania terenów zieleni. II Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił, że w strukturze nie ma wydzielonego stanowiska, które miałoby zajmować się tymi zagadnieniami. Dysponowanie przez gminę takimi opracowaniami - w ocenie NIK – wspomaga prawidłowe oraz komplementarne zarządzanie zielenią.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

Ogólne elementy takiego planu zawierał Program OŚ. Był to przegląd zadrzewień i zakrzewień występujących na różnych terenach, np.: zabudowy typu zagrodowego, ogrodów działkowych, zabudowy przemysłowej zabudowy mieszkaniowej, cmentarzy, ciągów komunikacyjnych, parków i zieleńców. Przegląd ten nie miał charakteru inwentaryzacji, określał jedynie gatunki drzew, krzewów i innej roślinności występujące na poszczególnych terenach. W przypadku pomników przyrody określono ich lokalizację, gatunek i ilość. W harmonogramie realizacyjnym Programu OŚ przewidziano nasadzanie pasów zieleni ochronnej w pobliżu ciągów komunikacyjnych.

(dowód: akta kontroli, str. 123–158, 1899)

1.9. Zespół doradczy/opiniujący działania podejmowana na rzecz przyrody i zieleni

Opis stanu
faktycznego

W gminie nie powołano zespołu doradczego, opiniującego działania podejmowane na rzecz przyrody i zieleni.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.10. Gminny program rewitalizacji

Opis stanu
faktycznego

Rada Miasta uchwaliła, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy¹⁶ z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, „Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 r.” w październiku 2016 r.¹⁷, a w styczniu 2017 r. uchwaliła¹⁸ jego zmianę. Badaniem kontrolnym objęto Program Rewitalizacji po ww. zmianie.

W wyniku przedstawionej w Programie Rewitalizacji diagnozy uznano za obszar zdegradowany jednostkę urbanistyczną ograniczoną od zachodu torami kolejowymi, od północy ulicą Inżynierską, korytem rzeki Strawy i ulicą Litewską, od wschodu placem Litewskim, ul. M. Skłodowskiej-Curie, od południa al. Kopernika i al. Piłsudskiego. Cały obszar zdegradowany uznano za obszar rewitalizacji.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosiła 79,5 ha, co stanowiło 1,18% powierzchni ogólnej Miasta. Obszar zamieszkały był przez 4,8 tys. osób. W Programie Rewitalizacji nie określono powierzchni terenów zieleni przeznaczonych do rewitalizacji.

Na etapie diagnozy przebadano dostęp mieszkańców do pełniących funkcje rekreacyjne publicznych terenów zieleni urządzonej, do której zaliczono 4 parki, 14 skwerów, Kompleks Sportowo-Rekreacyjny i zbiornik Bugaj. Za wystarczający dostęp do zielonego terenu rekreacyjnego uznano istnienie takiego terenu w zasięgu 7-minutowego dojazdu z miejsca zamieszkania.

Oceniono, że w centralnym obszarze miasta, obejmującym m.in. obszar rewitalizacji, dostęp do zielonych terenów rekreacyjnych jest zaspokojony w stopniu podstawowym i ten czynnik funkcjonalno-przestrzenny nie nasila kryzysu w śródmieściu. W dwóch jednostkach urbanistycznych, zamieszkałych przez 3,6 tys. mieszkańców każda, w ogóle brak było zieleni.

Na obszarze rewitalizacji został zrewitalizowany w toku poprzednich działań rewitalizacyjnych park Św. Jana Pawła II. W Programie Rewitalizacji jako jeden z celów szczegółowych wskazano dalsze urządzenie terenów zielonych oraz miejsc wypoczynku i rekreacji.

Spośród 13 zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w 3 uwzględniono działania dotyczące zieleni: w ramach zaplanowanej na lata 2016–2020 rewitalizacji terenów Podzamcza — urządzenie/rewaloryzacja terenów

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.

¹⁷ Uchwała nr XXVII/361/2016 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 26 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 r.

¹⁸ Uchwała nr XXXII/426/2017 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie zmiany uchwały przyjmującej Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 r.

zieleni miejskiej i miejsc rekreacji; w ramach zaplanowanego na lata 2017–2023 remontu XIV wiecznego kościoła parafialnego pw. św. Jakuba wraz z zagospodarowaniem terenu przykościelnego — przygotowanie i realizacja projektu zieleni na terenie działki wokół kościoła; w ramach zaplanowanej na 2017 r. rewitalizacji nieruchomości poszpitalnej przy placu Pofranciszkańskim — rewaloryzacja terenów zielonych.

W Programie Rewitalizacji przedstawiono założenia źródeł finansowania poszczególnych projektów; kosztów rewitalizacji terenów zieleni nie oszacowano.

(dowód: akta kontroli, str. 714–828, 932)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.11. Miejscowy plan rewitalizacji

Opis stanu
faktycznego

Rada Gminy nie uchwaliła miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust. 1 ustawy o pizp.

(dowód: akta kontroli, str. 933–934)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.12. Uchwała zezwalająca na usuwanie drzew bez wymaganego zezwolenia

Opis stanu
faktycznego

Rada Miasta nie skorzystała z możliwości podjęcia uchwały, o której mowa w art. 83f ust. 1a ustawy o ochronie przyrody, że przepisów art. 83 ust. 1 tej ustawy, tj., że usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia, nie stosuje się także do innych drzew lub krzewów niż wymienione w art. 83f ust. 1. Do czasu kontroli (tj. do 23 maja 2017 r.) nie wpłynął do Biura Rady Miasta projekt takiej uchwały.

(dowód: akta kontroli, str. 159–160)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.13. Określenie stawek opłat za usunięcie drzew

Opis stanu
faktycznego

Rada Miasta uchwaliła¹⁹, zgodnie z art. 85 ust. 4a ustawy o ochronie przyrody, wysokość jednolitych stawek opłat za usunięcie drzew lub krzewów. Stawki te ustalono w wysokości 100 zł za każdy centymetr obwodu pnia usuwanego drzewa, mierzony na wysokości 130 cm, i w wysokości 125 zł za każdy metr kwadratowy powierzchni gruntu pokrytej usuwanymi krzewami. Uchwała weszła w życie 2 marca 2017 r. W stosunku do stawek maksymalnych, określonych w ustawie o ochronie przyrody (art. 85 ust. 7), stawki opłat uchwalone przez Radę Miasta były niższe o 400–zł dla drzew (obniżenie stawki maksymalnej o 80%) i o 75 zł w przypadku krzewów (obniżenie o 37,5%).

¹⁹ Uchwała nr XXXII/418/17 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie wysokości stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów z terenu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego (Dz.Urz.Woj.Łódz. z 2017 r. poz.814, ze zm.)

Projekt ww. uchwały był pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Polityki Gospodarczej i Spraw Mieszkaniowych oraz Komisję Budżetu, Finansów i Planowania. Protokoły z posiedzeń ww. komisji nie zawierały przesłanek, jakimi komisje kierowały się, opiniując projekt uchwały. Z uzasadnienia projektu uchwały wynika, że ww. stawkę opłaty za usunięcie drzewa ustalono w wysokości między stawkami opłat za usunięcie drzewa umiarkowanie szybko rosnącego a stawkami opłat za usunięcie drzewa wolno rosnącego, które były określone rozporządzeniem Ministra Środowiska²⁰, uchylonym z dniem 1 stycznia 2017 r.; stawkę opłaty za usunięcie krzewów przyjęto w wysokości 50% dotychczas obowiązującej stawki.

(dowód: akta kontroli, str. 85–92)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.14. Współpraca komórek organizacyjnych w zakresie zarządzania terenami zieleni i zadrzewieniami

Opis stanu
faktycznego

Regulaminy organizacyjne, które obowiązywały w okresie 2015–2017 (I kwartał), nie zawierały zapisów określających zasady współpracy w zakresie zarządzania terenami zieleni i zadrzewieniami komórek organizacyjnych Urzędu odpowiedzialnych za ochronę przyrody i ochronę środowiska (Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa do 31 maja 2015 r., a od 1 czerwca 2015 r. RGKiOŚ), utrzymanie terenów zieleni (Referat Usług Komunalnych do 31 maja 2015 r., a następnie RGKiOŚ), planowanie i zagospodarowanie przestrzenne (Biuro Planowania i Rozwoju Miasta²¹), wydawanie decyzji *pozwolenie na budowę* (Referat Architektury i Budownictwa²²) i gospodarkę nieruchomościami gminnymi (Referat Gospodarki Nieruchomościami²³).

(dowód: akta kontroli, str. 14–73)

Do zakresu obowiązków kierownika RGKiOŚ należała m.in. współpraca z instytucjami i innymi komórkami Urzędu w zakresie związanym z powierzonymi obowiązkami. RGKiOŚ współpracował z Pracownią Planowania Przestrzennego i RGN.

Zasady współpracy z RGN określała instrukcja²⁴ w sprawie trybu postępowania, obiegu dokumentów oraz podziału zadań, kompetencji i obowiązków w obrocie nieruchomościami. W procedurze obrotu nieruchomościami RGN zobowiązany był m.in. do uzyskania od komórek i jednostek, w tym RGKiOŚ, informacji m.in. o stanie faktycznym nieruchomości. Komórki organizacyjne zobowiązane były do podania, w zakresie swoich kompetencji, informacji o stanie faktycznym nieruchomości, np. w zakresie zabudowy czy występowania nasadzeń w postaci drzew i krzewów, ich ilości, rodzaju i ewentualnej konieczności uzyskania zgody na ich usunięcie. Prawidłowe zastosowanie ww. procedury wykazała analiza wniosku użytkownika wieczystego o nabycie na własność nieruchomości (dwie działki) przy ul. Żelaznej.

²⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie opłat za usunięcie drzew i krzewów (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2016 r. poz. 1354)

²¹ Dalej: BPiRM

²² Dalej: RAiB

²³ Dalej: RGN

²⁴ Zarządzenie nr 122 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27 marca 2012 r.

W trakcie postępowań administracyjnych dotyczących wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów RGKIOŚ uzyskiwał z Pracowni Planowania Przestrzennego informacje o przeznaczeniu terenu działki, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu o wydanej ewentualnie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

BPIRM w sprawozdaniach z realizacji Strategii uwzględniało informacje przekazywane przez RGKIOŚ oraz ZDiUM, dotyczące m.in. wydawania zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów, nasadzeń i zabiegów pielęgnacyjnych zieleni.

RAiB wymieniał informacje, służące opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego obejmujących m.in. tereny zieleni publicznej oraz wydawaniu pozwoleń na budowę dla inwestycji miejskich obejmujących swym zakresem te tereny, z BliR oraz Pracownią Planowania Przestrzennego.

(dowód: akta kontroli, str. 74–77, 675–697, 1020–1027)

Pracownicy RGKIOŚ prowadzący postępowania w sprawach wydawania zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów posiadają dostęp do ewidencji gruntów i ewidencji sieci uzbrojenia terenu (programy GEO INFO 6 oraz GEO INFO 7). W trakcie postępowań administracyjnych o wydanie zezwoleń dostęp do ww. baz danych pozwala na potwierdzenie informacji zawartych we wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów w zakresie przyczyn usunięcia spowodowanych kolizją z infrastrukturą podziemną, np. instalacją gazową, kanalizacją sanitarną czy wodociągiem. Na zasadach ogólnego dostępu mają też dostęp do systemu informacji przestrzennej Pracowni Planowania Przestrzennego, zawierającego informacje m.in. o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Geoportalu Województwa Łódzkiego.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

Ww. komórki organizacyjne miały dostęp do programu GEO-INFO7, który posiadał moduły: ewidencja gruntów i budynków, ewidencja sieci uzbrojenia terenu, system informacji przestrzennej, system informacji o terenie, ortofotomapy, baza danych obiektów topograficznych, baza danych GIS, mapa numeryczna miasta. Komórki te posiadają również dostęp do programów ogólnodostępnych: cyfrowego planu zagospodarowania przestrzennego, ortofotomapy z geoportalu.gov.pl, centralnego rejestru form ochrony przyrody, mapy korytarzy ekologicznych, mapy sozologicznej.

(dowód: akta kontroli, str. 1018–1019)

Koordinacja usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu, o której mowa w art. 28b ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne²⁵, należała do zadań Referatu Geodezji, Kartografii i Katastru²⁶.

(dowód: akta kontroli, str. 48, 69)

Narady koordynacyjne odbywały się w odstępach dwutygodniowych.

Analiza protokołów z narad koordynacyjnych przeprowadzonych w I kwartale 2015 r. (6 narad), I kwartale 2016 r. (10 narad) i I kwartale 2017 r. (6 narad), na których rozpatrzono odpowiednio 52, 87 i 46 wniosków, wykazała m.in., że przedmiotem narad koordynacyjnych były również kolizje z zadrzewieniami. W dwóch przypadkach nie

²⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1629, ze zm.

²⁶ Dalej: RGKIK

uzgodniono wniosku z powodu kolizji projektowanej sieci z drzewami, a w jednym przypadku zalecono ręczne prowadzenie prac w pobliżu systemu korzeniowego drzew.

W naradach koordynacyjnych oprócz przedstawicieli gestorów sieci uczestniczyli pracownicy Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, ZDiUM – z Działu Utrzymania Obiektów Drogowych i Inżynierii Ruchu oraz z Działu Utrzymania Zieleni i Porządku, a także komórek organizacyjnych Urzędu – RGKiK (pracownik przewodniczył naradom) i RAiB.

(dowód: akta kontroli, str. 343–372, 675–679)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.15. Podstawowe wskaźniki dla gminy Piotrków Trybunalski

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym okresie wskaźniki dotyczące terenów zieleni przypadające na jednego mieszkańca wynosiły: dla terenów zieleni urządzonej²⁷ – 22 m², dla lasów²⁸ – 195 m² w 2015 r. i 198 m² w 2016 r. Ogólna powierzchnia zieleni²⁹ przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 195 m² w 2015 r. i 198 m² w 2016 r. W stosunku do 2014 r. wskaźnik ogólnej powierzchni zieleni przypadającej na 1 mieszkańca wzrósł o 5 m² (2,6%), jednakże był on spowodowany nie wzrostem powierzchni terenów zieleni lecz zmniejszeniem się liczby ludności.

(dowód: akta kontroli, str. 2022)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze. Zauważa jednak, że nie został opracowany plan/strategia rozwoju i utrzymania terenów zieleni w mieście.

2. Urządzanie, utrzymywanie, zagospodarowanie, odnawianie (rewitalizacja) terenów zieleni, standardy zieleni.

2.1. Przeprowadzenie diagnozy stanu przyrody i terenów zieleni w gminie

Opis stanu
faktycznego

Diagnoza stanu przyrody i terenów zieleni była elementem diagnozy stanu środowiska, zawartej w Programie OŚ, sporządzonym w 2012 r. W opracowaniu tym m.in. przedstawiono:

- charakterystykę gleb na obszarze miasta, ich strukturę (49,7% stanowiły użytki rolne, a 21,3% grunty pod lasami),
- charakterystykę przyrodniczą miasta, wyróżniając następujące typy roślinności: zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłukowe, roślinność towarzyszącą zabudowie zagrodowej, ogrodom działkowym, zabudowie przemysłowej

²⁷ Do zieleni urządzonej zaliczono tereny zieleni wymienione w sprawozdaniu GUS SG-01 leśnictwo i ochrona środowiska, tj. parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce, zieleń uliczną, cmentarze.

²⁸ Powierzchnię lasów ustalono na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków.

²⁹ Zaliczono do niej zieleń urządzoną i lasy.

i składom, zabudowie mieszkaniowej i usługom z nią związanym, ciągom komunikacyjnym, cmentarzom. Scharakteryzowano zieleń występującą w parkach i zieleńcach, znajdujących się w centrum miasta. Za cenne przyrodniczo uznano istniejące na obszarze miasta doliny Strawy, Wierzejki i mniejszych cieków, będące korytarzami ekologicznymi, które obejmują aktywne biologicznie ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe, polne i leśno-zaroślowe. Przedstawiono istniejące na terenie miasta indywidualne formy ochrony przyrody,

- stan lasów i zalesień, w tym zróżnicowanie siedliskowe i drzewostanowe kompleksów leśnych.

Zdiagnozowano jako podstawowy problem antropopresję, powodującą zmniejszenie bioróżnorodności, wymieranie gatunków, ubożenie ekosystemów i degradację krajobrazu.

(dowód: akta kontroli, str. 123–158)

Autorami Programu OŚ były osoby posiadające kwalifikacje m.in. w zakresie ochrony środowiska przed hałasem i drganiami, opłat za korzystanie ze środowiska, gospodarki odpadami. Firma opracowująca Program OŚ, posiadała pozytywne referencje, sprzed daty jego sporządzenia, m.in. w związku z wykonaniem takiego programu dla powiatu krośnieńskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 190–193)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Standardy utrzymania zieleni

Opis stanu
faktycznego

Miasto Piotrków Trybunalski nie posiadało standardów utrzymania zieleni. II Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił, że ZDiUM każdorazowo określa zasady wykonywania usług w specyfikacjach technicznych i opisach przedmiotu zamówienia do poszczególnych przetargów i zamówień.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679, 698)

Opracowanie i przyjęcie standardów utrzymania zieleni – zdaniem NIK – jest dobrą praktyką i pozwoliłoby na lepsze i skuteczniejsze zarządzanie terenami zieleni. NIK zwraca uwagę, że podczas kontroli w ZDiUM w Piotrkowie Trybunalskim stwierdzono liczne nieprawidłowości związane z utrzymaniem i pielęgnacją terenów zielonych. Ponadto standardy utrzymania zieleni mogą stanowić materiał informacyjno-edukacyjny dla innych podmiotów (np. deweloperzy, spółdzielnie mieszkaniowe, drogowcy), które urządzają i utrzymują tereny zieleni.

2.3. Inwentaryzacja terenów zieleni

Opis stanu
faktycznego

Gmina nie sporządziła inwentaryzacji terenów zieleni. W uchwale Rady Miasta ws. regulaminów określających zasady korzystania z parków, skwerów i placów zabaw należących do Miasta Piotrkowa Trybunalskiego³⁰ zamieszczono wykaz zorganizowanych terenów zieleni — 4 parków i 14 skwerów, nie ma on jednak charakteru inwentaryzacji, będącej ilościowym zapisem drzew i krzewów wraz

³⁰ Uchwała nr XIX/296/16z dnia 2 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2016 r. poz1359)

z rozpoznaniem ich gatunków oraz określeniem ich rozmieszczenia w terenie i parametrów dendrometrycznych.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679, 698)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli zinwentaryzowanie zieleni miejskiej, jest materiałem niezbędnym do planowania przestrzennego i projektów rewitalizacji czy decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych. Wiedza o występującej (ilościowo i jakościowo) zieleni jest konieczna do skutecznego zarządzania zielenią i prawidłowego gospodarowania zasobem.

2.4. Elektroniczna baza danych o terenach zieleni

Opis stanu
faktycznego

Gmina nie prowadziła elektronicznej bazy danych o terenach zieleni, rozumianej jako baza danych inwentaryzacyjnych. W używanym w gminie programie GEO-INFO 7 nie występuje baza terenów zieleni jako odrębny moduł, jest tylko jednym z elementów bazy danych systemu, zawiera wskazania obszarów zieleni na terenie miasta, określonych w dokumentach strategicznych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W oparciu o wyniki wykonywanych przez firmy geodezyjne prac geodezyjnych i kartograficznych, przyjmowanych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, dokonywana jest aktualizacja geodezyjnych baz danych. W ramach tej aktualizacji nanoszone są m.in. jednostkowe elementy zieleni, jak pojedyncze drzewa, z odrębnym oznaczeniem dla drzew iglastych i liściastych.

Wykaz zorganizowanych terenów zieleni zawarty jest w uchwale, o której mowa w punkcie 2.3 niniejszego wystąpienia. II Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił ponadto, że System informacji przestrzennej PPP zawiera m.in. informacje o terenach przeznaczonych na zieleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679, 1018–1019)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.5. Wykorzystywanie innych narzędzi niż elektroniczna baza danych do zarządzania zielenią

Opis stanu
faktycznego

RGKiOŚ w postępowaniach administracyjnych dotyczących wydawania zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów korzysta z dostępu do ewidencji gruntów, ewidencji sieci uzbrojenia terenu, ortofotomap (dostęp do programu GEO-INFO), Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody i innych ogólnodostępnych baz danych.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

BPIRM i RAiB w sprawach związanych z zarządzaniem zielenią korzystały z ewidencji gruntów i budynków, ewidencji sieci uzbrojenia terenu, ortofotomapy, cyfrowej mapy zagospodarowania przestrzennego na stronie internetowej PPP.

Korzystano z funkcjonalności tych programów w celu określenia m.in. przeznaczenia terenu, przebiegu sieci uzbrojenia i innych elementów zagospodarowania terenu (w tym zieleni miejskiej), identyfikacji potencjalnych kolizji, określenia lokalizacji zadrzewień.

(dowód: akta kontroli, str. 1020–1027)

Koszt zakupu programów, wg ewidencji wartości niematerialnych i prawnych, wyniósł łącznie 2.437,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1028–1034)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.6. Stanowisko ogrodnika miejskiego lub miejskiego architekta krajobrazu

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie nie utworzono stanowiska ogrodnika miejskiego ani stanowiska miejskiego architekta krajobrazu.

(dowód: akta kontroli, str. 12)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.7. Kwalifikacje osób odpowiedzialnych w Urzędzie za tereny zieleni i zadrzewienia

Opis stanu
faktycznego

Zadania dotyczące terenów zieleni i zadrzewień przypisano w zakresach czynności czterem osobom w RGKiOŚ.

Do obowiązków kierownika RGKiOŚ należał nadzór nad realizacją spraw prowadzonych przez zespół ds. ochrony środowiska oraz współpraca w realizacji zadań z ZDiUM. Do obowiązków koordynatora zespołu ds. ochrony środowiska należało m.in.: wydawanie w imieniu Prezydenta decyzji i innych dokumentów w zakresie usuwania drzew i krzewów; nakładanie kar za usunięcie drzew lub krzewów bez zezwolenia Prezydenta; opracowanie Programu OŚ oraz sprawozdawczości z jego realizacji; prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie; przygotowywanie projektów uchwał w sprawie ustanowienia i zniesienia pomników przyrody oraz w sprawie wyrażenia zgody na przeprowadzanie prac pielęgnacyjnych wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.

Do obowiązków dwóch osób należało: prowadzenie spraw wynikających z przepisów ustawy o ochronie przyrody będących w kompetencji prezydenta, rozpatrywanie wniosków i przygotowywanie projektów decyzji w sprawie zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów, prowadzenie spraw administracyjnych karnych z tytułu usunięcia drzew i krzewów bez zezwolenia prezydenta miasta.

Żadna z ww. czterech osób nie posiadała wykształcenia w zakresie architektury krajobrazu, leśnictwa lub ogrodnictwa. Trzy osoby posiadały wykształcenie wyższe: jedna w zakresie chemii, jedna w zakresie inżynierii środowiska i jedna w zakresie biologii; jedna osoba posiadała wykształcenie średnie ekonomiczne.

Pracownicy na stanowiskach inspektora ds. ochrony przyrody uczestniczyli w szkoleniach z zakresu postępowań w sprawach zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów (jedna osoba w 2000 r. i jedna w 2010 r.) oraz identyfikacji drzew zagrażających bezpieczeństwu (jedna osoba w 2011 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 74–82, 93–94)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.8. Plan (lista rankingowa) inwestycji w zakresie zieleni

Opis stanu
faktycznego

Gmina nie posiadała planu (listy rankingowej) inwestycji w zakresie zieleni. Dyrektor BliR wyjaśniła, że zieleń jest zwykle elementem przebudowy pasów drogowych lub towarzyszy budownictwu kubaturowemu.

(dowód: akta kontroli, str. 673–674)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.9. Usuwanie przez gminę drzew i krzewów z własnych terenów

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2015–2017 (do 31 marca) wydanych zostało dla gminy Miasta Piotrkowa Trybunalskiego lub ZDiUM 213 decyzji zezwalających na usunięcie drzew lub krzewów. Na podstawie tych decyzji usunięto w ww. okresie 579 drzew i 192 m² krzewów.

Wycięciu podlegały drzewa ponad 50 gatunków.. Przyczynami ich usunięcia były głównie kolizje przy pracach inwestycyjnych, obumarcie lub uszkodzenie drzew, zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, ludzi lub mienia. Usunięcie krzewów wynikało również z występujących kolizji przy robotach, ograniczania widoczności włączającym się do ruchu, stwarzanie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu.

W decyzjach naliczone zostały opłaty w łącznej kwocie 586 tys. zł, które w całości zostały odroczone.

Gmina zobowiązana została ww. decyzjami do posadzenia, w zamian za usunięte, 670 drzew i 170 krzewów.

(dowód: akta kontroli, str. 1984–1999)

Analiza 12 decyzji wystawionych przez inne organy dla gminy wykazała, że wydano w nich nakaz nasadzenia 120 drzew. W terminach określonych decyzjami nasadzono 55 drzew w nakazanych miejscach, a dla pozostałych nasadzeń nie upłynął wyznaczony termin. Czternaście drzew posadzono w lipcu 2015 r. (decyzja RS-I.613.218.2014.GO z 9.01.2015 r.) a pozostałe jesienią.

(dowód: akta kontroli, str. 954–965)

Przy realizacji dwóch inwestycji, tj. rozbudowie drogi gminnej nr 162047E do ul. Wojska Polskiego i rewaloryzacji parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego, zatrudniono inspektorów (architektów krajobrazu) sprawujących nadzór nad robotami dotyczącymi zieleni. W pozostałych zadaniach roboty zieleniarskie były wykonywane, jak wyjaśniła dyrektor BliR, pod nadzorem wiodącego na danym obiekcie inspektora nadzoru. Z uwagi na niski udział wartościowy i rzeczowy tej kategorii robót, wykonawcy realizujący zadania z udziałem robót zieleniarskich zatrudniali w wielu przypadkach podwykonawców specjalizujących się w branży ogrodniczej.

(dowód: akta kontroli, str. 1040–1050, 1073–1075)

Tylko w szczegółowej specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót ogrodniczych wykonywanych w związku z rozbudową drogi gminnej nr 162047E do ul. Wojska Polskiego wymagano stosowania przez wykonawcę rozwiązań wspomagających wegetację i aklimatyzację drzew i krzewów, takich jak: wykonanie nasadzeń z zastosowaniem hydrożelu i mikoryzy; wykończenie powierzchni matą ulegającą biodegradacji oraz korą mieloną drzew iglastych; opalikowanie drzew

trzema palikami, utworzenie mis oraz założenie zabezpieczeń pnia z PCV, zabezpieczenie osłonkami z PCV szyjek korzeniowych, zastosowanie w podłożu pod nasadzenia mieszanki ziemi urodzajnej.

(dowód: akta kontroli, str. 1039–1040, 1650–1683)

W okresie 2015–2016 Urząd nie uzyskał dochodów za drewno ze ściętych drzew. Dyrektor BliR wyjaśniła, że drewno to stanowiło własność firm wykonawczych, które wiedząc o tym, przedkładały korzystniejsze oferty cenowe; Urząd nie posiada magazynów ani komórki, która zajmowałaby się przyjęciem ściętego drzewa na majątek, jego magazynowaniem, obróbką i sprzedażą.

Gmina nie otrzymała w okresie 2015–2017 (do 31 marca) decyzji odmownych w sprawie usunięcia drzew lub krzewów w zakresie realizowanych inwestycji i remontów.

Usuwanie drzew bez wymaganego zezwolenia miało miejsce, jak wyjaśniła dyrektor BliR, w przypadku prawomocnych decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych; załącznikiem do wniosku o wydanie takiej decyzji była plansza z zaznaczonymi drzewami kolidującymi z budową drogi.

(dowód: akta kontroli, str. 248, 640–648, 1039–1040, 1979–1980)

Ogłędziny nowo posadzonych 28 drzew, których obowiązek nasadzenia w zamian za drzewa usunięte ustalony został przez Starostę Powiatu Piotrkowskiego decyzjami³¹, wykazały, że drzewa nasadzono w miejscach zgodnych z przekazaną Staroście informacją o nasadzeniach. Spośród 28 drzew 21 drzew było zdrowych, witalnych, bez uszkodzeń na korze, z prawidłową bryłą korzeniową, 5 było złamanych, a 2 były uschnięte. Wszystkie drzewa były nieopalikowane, niezabezpieczone siatką ochronną, nie wykonano mis, nie stwierdzono śladów wskazujących na wysypanie kory przy nasadzeniu. Spośród niezłamanych drzew 3 jarzębiny, miały wysokość strzały większą niż 1,5 m a mniejszą niż 2 m, strzała pozostałych drzew była większa niż 2 m.

Dyrektor BliR wyjaśniła, że: wykonawca nasadził drzewa o wysokości określonej w decyzji; w ramach przeglądu gwarancyjnego stwierdzono połamanie pni drzew przy szkole na ul. Dmowskiego (6 drzew) i przedszkolu na ul. Topolowej (3 drzewa) – wykonawca nieodpłatnie posadził nowe drzewa; po stwierdzeniu przez kontrolera NIK złamań drzew wykonawca dokonał nieodpłatnie ponownych nasadzeń; dyrektorom placówek oświatowych, przy których dokonano złamań drzew, przypomniano o obowiązku zgłaszania na policję faktów zniszczenia lub uszkodzenia drzew posadzonych na ich terenie.

(dowód: akta kontroli, str. 1078–1100, 2024–2026.)

Wg sprawozdania SG-01 w latach 2014–2016 nie pozyskano drewna z zadrzewień. Nasadzono w tym okresie 1.218 drzew, ubyło 1.327; krzewów nasadzono 5.662, ubyły 4. W 2014 r. nasadzono 400 drzew, ubyło 418, w 2015 r. nasadzono 466 drzew, ubyło 325, w roku 2016 nasadzono 352 drzewa, ubyło 584. Nasadzono 556 krzewów w 2014 r., 1.878 w 2015 r. i 3.228 w 2016 r., ubyły 4 krzewy w 2016 r.

(dowód: akta kontroli, str. 640–648, 1979–1980)

³¹ nr RS-I.613.1.115.2014GO z 5 czerwca 2015 r. i RS-I.613.1.131.2015GO z 7 lipca 2015 r.

Do zadań RGKiOŚ należała, wg regulaminu organizacyjnego, m.in. realizacja obowiązków wynikających z ustawy o statystyce publicznej, w tym koordynowanie sporządzania sprawozdania SG-01 „Statystyka gminy: leśnictwo i ochrona środowiska”. Zadanie to było również określone w zakresie obowiązków koordynatora Zespołu ds. Ochrony Środowiska.

(dowód: akta kontroli, str. 66–69, 78–82)

Dane wykazane w sprawozdaniach SG-01 za 2014, 2015 i 2016 r. w dziale 3, dotyczące parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleni ulicznej, nasadzeń i ubytków drzew i krzewów, pochodziły z informacji przekazanych do RGKiOŚ przez ZDiUM.

(dowód: akta kontroli, str. 640–648, 1101–1113)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Kontrola wykazała, że w sprawozdaniach SG-01 za 2015 i 2016 r. dane o ilości nasadzonych drzew i krzewów oraz ich ubytkach wykazano nierzetelnie. Nie uwzględniono bowiem nasadzeń dokonanych w związku z zadaniami realizowanymi przez BliR, tj. nasadzeń w ramach nowych inwestycji i nasadzeń na istniejących terenach zieleni, a także ubytków wynikających z decyzji zezwalających gminie na usunięcie drzew lub krzewów, na przykład:

- w 2015 r. w SG-01 wykazano nasadzenie 1.878 krzewów, podczas gdy w zakresie zadań realizowanych przez BliR nasadzono w ramach nowych inwestycji i na istniejących terenach zieleni odpowiednio 18 i 9.195 krzewów;
- w 2016 r. w SG-01 wykazano nasadzenie 352 drzew, podczas gdy w zakresie zadań realizowanych przez BliR nasadzono w ramach nowych inwestycji i na istniejących terenach zieleni odpowiednio 803 i 13 drzew;
- w SG-01 nie wykazano żadnych ubytków krzewów w 2015 r. i ubytek 4 krzewów w 2016 r., natomiast wydane zostały decyzje zezwalające gminie na usunięcie odpowiednio 90 m² i 102 m² krzewów.

(dowód: akta kontroli, str. 640–648, 1979–1980, 1984–1999, 2006–2012)

Kierownik RGKiOŚ wyjaśnił, że w sprawozdaniu SG-01 za 2015 r. omyłkowo nie uwzględniono ubytku krzewów usuniętych na podstawie decyzji Starosty Piotrkowskiego nr RS-I.613.218.2014GO, który zezwolił na usunięcie krzewów z powierzchni 90 m² w związku z przebudową ulicy Dębowej. Do wyjaśnienia załączył pismo Dyrektora ZDiUM, który stwierdził, że:

- decyzje z 2016 r. zezwalające na usunięcie drzew lub krzewów zazębiają się z rokiem następnym; z siedmiu decyzji wydanych w 2016 r. zrealizowano w tym samym roku trzy, usuwając krzewy z powierzchni 68,8 m², a cztery w roku następnym;
- w zestawieniu przekazanym do RGKiOŚ w celu sporządzenia sprawozdania SG-01 pominięto wycinkę krzewów wg otrzymanych decyzji, gdyż te określają w m² powierzchnię z jakiej krzewy są usuwane i nie ma możliwości oszacowania ich liczby.

Kierownik RGKiOŚ stwierdził w treści wyjaśnienia, że zapewni prawidłowe przedstawianie danych w sprawozdaniu SG-01, z uwzględnieniem prac inwestycyjnych i prac realizowanych przez ZDiUM.

2.10. Zieleń wokół siedziby Urzędu

Opis stanu
faktycznego

W wyniku oględzin nieruchomości z budynkiem siedziby Urzędu przy Pasażu Karola Rudowskiego nr 10 ustalono, że wokół budynku znajdowały się, współistniejące z parkingami, elementy zielonej infrastruktury (drzewa liściaste i iglaste, krzewy, strzyżone trawniki, przy wejściu do Urzędu Stanu Cywilnego — od strony ulicy Próchnika — dwie donice z kwitnącymi kwiatami i dwie donice z wsadzonymi drzewkami, dwie donice z drzewkami znajdowały się również po zachodniej stronie przy ul. Sienkiewicza, pomiędzy budynkiem i chodnikiem. Stan zieleni wskazywał na jej regularną pielęgnację, brak było oznak wysuszeń. Budynek nie posiadał dziedzińców wewnętrznych. Parkingi znajdowały się od strony Pasażu Karola Rudowskiego i od strony ulicy Próchnika, pomiędzy budynkiem a urządzoną zielenią. Z tyłu budynku, od strony południowej, znajdował się niewielki parking zamknięty, za którego ogrodzeniem znajdował się teren w zarządzie spółdzielni mieszkaniowej z nasadzonymi drzewami.

(dowód: akta kontroli, str. 234–247)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.11. Wpływy z tytułu opłat za usunięcie drzew lub krzewów oraz kar za ich usunięcie?

Opis stanu
faktycznego

Gmina uzyskała wpływy z tytułu opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz kar za ich usunięcie w kwotach: 51,2 tys. zł w 2015 r., 218,4 tys. zł w 2016 r. i 0,3 tys. zł w I kwartale 2017 r., z tego z tytułu kar 0,2 tys. zł w 2015 r. i 4,1 tys. zł w 2016 r. oraz z tytułu opłat 51,0 tys. zł w 2015 r., 214,4 tys. zł w 2016 r. i 0,3 tys. zł w I kwartale 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str. 201–210, 2000–2002)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.12. Uzyskane inne pozabudżetowe środki/dochody na utrzymanie terenów zieleni i zadrzewień

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą gmina uzyskała pozabudżetowe środki na rewaloryzację dwóch zabytkowych parków. Były to dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Łodzi, przekazane w 2015 r. w łącznej kwocie 1.936,2 tys. zł, z tego:

- Kwota 1.907,0 tys. zł na dofinansowanie rewaloryzacji zabytkowego parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego o powierzchni 7,28 ha, w tym 503,5 tys. zł na prace w branży *zieleń* (pielęgnacja krzewów i drzew, przesadzanie i nowe nasadzenie drzew, nowe nasadzenia krzewów, usuwanie drzew i krzewów, nasadzenia roślin wrzosowatych, okrywkowych, cebulkowych i kłaczy, nasadzenia róż wielokwiatowych i bylin, wykonanie trawników dywanowych. Intencją zadania było podniesienie walorów przyrodniczych i estetycznych parku.
- Kwota 29,2 tys. zł na dofinansowanie opracowania dokumentacji technicznej na rewaloryzację parku Belzackiego. Celem odrestaurowania parku była poprawa

jego walorów rekreacyjno-wypoczynkowych i edukacyjnych oraz poprawa stanu lokalnego środowiska i dotlenienie powietrza w mieście oraz przygotowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ww. środki otrzymane z WFOŚiGW stanowiły 0,52% dochodów gminy ogółem (371.129,5 tys. zł) i 0,73% dochodów dotyczących zadań gminy (264.885,3 tys. zł).

(dowód: akta kontroli, str. 211–233, 2000–2002)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.13. Wydatkowanie środków na utrzymanie terenów zieleni i zadrzewień

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2015–2017 (I kwartał) gmina nie ponosiła wydatków w rozdziałach: 90008 *Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu*, 90019 *Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz* 90078 *Usuwanie skutków klęsk żywiołowych*. Poniesione przez gminę wydatki w rozdziale 90004 *Utrzymanie zieleni w miastach i gminach* wynikały w całości z realizacji zadań w zakresie utrzymania zieleni przez ZDiUM, którego wydatki w rozdziale 90004 wyniosły: 1.237 tys. zł w 2015 r., 1.240,3 tys. zł w 2016 r. i 156,4 tys. zł w I kwartale 2017 r. (plan na 2017 r. wynosi 1.536,3 tys. zł). Wydatki te były większe niż wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wykazane w rozdziale 90019 (382,5 tys. zł w 2015 r., 530 tys. zł w 2016 r. i 6,2 tys. zł w I kwartale 2017 r.)

(dowód: akta kontroli, str. 249–322, 2013–2014)

Środki pochodzące z wpływów z tytułu opłat i kar za usunięcie drzew i krzewów³² stanowiły w 2015 r. 4,1%, w 2016 r. 17,6% i w I kwartale 2017 r. 0,2% kwot wydatkowanych w tych okresach na utrzymanie terenów zieleni (wydatki w rozdziale 90004).

Wydatki na utrzymanie terenów zieleni (rozdział 90004) stanowiły w 2015 i 2016 roku 0,3% oraz w I kwartale 2017 r. 0,2% ogółu wydatków w gminie (380.608,2 tys. zł w 2015 r., 395.721 tys. zł w 2016 r. i 88.610,8 tys. zł w I kwartale 2017 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 330)

Środki pozabudżetowe przedstawione w punkcie 2.12 niniejszego wystąpienia zostały wydatkowane na rewaloryzację zabytkowych parków i ujęte w wydatkach rozdziału 92120 *Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami* w paragrafie 605 *Wydatki inwestycyjne*.

Wydatki na rewaloryzację parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego wyniosły ogółem 3.435,3 tys. zł, z tego 70,6 tys. zł w latach 2013–2014 oraz 3.364,6 tys. zł w 2015 r. (1.457,6 tys. zł ze środków własnych i 1.907 tys. zł z dotacji). Wydatki w ramach rewaloryzacji za pielęgnację i wycinkę drzew oraz krzewów, przesadzanie drzew, nowe nasadzenia drzew, krzewów i roślin, wykonanie trawników dywanowych wyniosły 516,5 tys. zł.

Wydatki na rewaloryzację parku Belzackiego wyniosły 80,7 tys. zł w 2015 r. (29,2 tys. zł z dotacji i 51,5 tys. zł ze środków własnych) oraz 5,1 tys. zł ze środków

³² Wpływy z tego tytułu przedstawiono w punkcie 2.11 niniejszego wystąpienia

własnych w 2016 r. W budżecie na 2017 r. zaplanowano na rewaloryzację kwotę 800 tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str. 323–342)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.14. Nadzorowanie pracy jednostki organizacyjnej zarządzającej zielenią

Opis stanu
faktycznego

Zielenią miejską w Piotrkowie Trybunalskim zarządzał ZDiUM, do którego zadań w tym zakresie, wg statutu ZDiUM³³, należało organizowanie i nadzorowanie pielęgnacji zieleni, usuwania i sadzenia drzew i krzewów oraz prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem i pielęgnacją parków. Wg ww. statutu Prezydent Miasta sprawował nadzór nad działalnością ZDiUM i dokonywał oceny pracy jego dyrektora.

W wyjaśnieniach w sprawie sposobu sprawowania przez Prezydenta Miasta nadzoru nad działalnością ZDiUM oraz wyników oceny pracy dyrektora ZDiUM, podano, że:

- bezpośredni nadzór nad działalnością ZDiUM, zgodnie z regulaminem organizacyjnym, sprawuje kierownik RGKiOŚ oraz II Zastępca Prezydenta Miasta;
- ocena pracy dyrektora ZDiUM, dokonywana jest co miesiąc poprzez zatwierdzanie przez Prezydenta Miasta comiesięcznego wniosku premiowego – wysokość premii proponuje II Zastępca Prezydenta.

W wyjaśnieniu nie wskazano wyników oceny dyrektora ZDiUM.

(dowód: akta kontroli, str. 649, 1076–1077)

Wg regulaminu organizacyjnego Urzędu ZDiUM był nadzorowany, w zakresie objętym kontrolą, przez Drugiego Zastępcę Prezydenta, posiadającego m.in. kwalifikacje i praktykę w zakresie zarządzania projektami środowiskowymi dla pełnomocników MAO (Measure Authorising Officer).

Komórką organizacyjną sprawującą nad ZDiUM nadzór w imieniu Prezydenta był Referat Usług Komunalnych do 31 maja 2015 r., a od 1 czerwca 2015 r. RGKiOŚ.

(dowód: akta kontroli, str. 14–73, 649)

W latach 2015–2017 (do 31 marca) nie były w Urzędzie przeprowadzane kontrole zewnętrzne w zakresie zarządzania zielenią miejską. Nie przeprowadzano w tym zakresie w Urzędzie Miasta i jednostkach organizacyjnych kontroli ani audytu wewnętrznego. Kontrola w ZDiUM została przewidziana w planie pracy Komisji Rewizyjnej Rady Miasta na 2017 r.

Fakt nie dokonywania w okresie 2015–2017 (do 31 marca) żadnych czynności kontrolnych w zakresie zarządzania zielenią miejską, potwierdził w złożonym wyjaśnieniu II zastępca Prezydenta Miasta.

(dowód: akta kontroli, str. 13, 675–679, 713)

³³ Uchwała nr XXIV/444/12 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie zmiany nazwy jednostki budżetowej pod nazwą Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji oraz nadania statutu Zarządowi Dróg i Utrzymywania Miasta (Dz.Urz.Woj.Łódz. z 2012 r. poz.3006), § 3 ust. 6 pkt 2 i pkt 3, §12

W sprawie sposobu sprawowania nadzoru nad działalnością ZDiUM II Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że

- często spotyka się z różnymi organizacjami, w tym radami osiedli, oraz co wtorek z mieszkańcami Miasta; na spotkaniach tych poruszane są m.in. sprawy dotyczące utrzymania zieleni; uwagi i sugestie w tych sprawach przekazywane są do ZDiUM do realizacji; po ich realizacji z reguły wykonuje kontrole;
- prowadził również kontrole nasadzeń drzew realizowanych przez ZDiUM, np. przy ul. Belzackiej;
- kontroli podlega w wielu przypadkach, z udziałem ZDiUM, stan drzew zgłoszonych do wycięcia, na bieżąco sprawuje kontrolę nad utrzymaniem zieleni w pasach drogowych, wszelkie uwagi na bieżąco przekazywane są do ZDiUM.

(dowód: akta kontroli, str. 935–936)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.15. Nowe inwestycje związane z zielenią miejską

Opis stanu
faktycznego

W latach 2015-2017 (do końca I kwartału) Miasto zrealizowało dwie inwestycje związane z utworzeniem nowych terenów zieleni miejskiej, tj.:

- „Cyklodrom – plac rozrywki dla dorosłych i dzieci”, gdzie przy wybudowanym placu zabaw, siłowni i ławkach dokonano nasadzeń 18 szt. tui i utworzono 0,0634 ha trawnika. Projekt budowlano-wykonawczy został sporządzony przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej do projektowania bez ograniczeń, natomiast zamawiający powołał inspektora nadzoru o kwalifikacjach z branży budowlanej. Odbiór inwestycji nastąpił w grudniu 2015 r., a koszt jej wykonania wyniósł 30,74 tys. zł.
- „Rozbudowa drogi gminnej nr 162047E do Wojska Polskiego”, gdzie wzdłuż nowo wybudowanej drogi, chodników, przejść dla pieszych, dwóch rond i ścieżki rowerowej nasadzono 803 drzewa i 227 krzewów oraz utworzono 1,87 ha trawnika i łąk kwietnikowych (pośrodku dwóch rond). Projekt zagospodarowania terenu wykonany został przez osobę posiadającą uprawnienia w zakresie kierowania robotami, nadzoru i projektowania dróg, przepustów i mostów. Specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót ogrodniczych wykonał architekt krajobrazu, inspektor nadzoru terenów zielonych. Zamawiający powołał inspektorów nadzoru branży drogowej, sanitarnej i elektrycznej. Odbiór inwestycji nastąpił 5 grudnia 2016 r., a koszt jej wykonania wyniósł 629,32 tys. zł.

Obie inwestycje zostały wykonane przez podmioty zewnętrzne wyłonione w trybie postępowań przetargowych. W siwz zamawiający w ramach warunków udziału w postępowaniu wymagał wykazania się doświadczeniem w realizacji podobnych robót. Nie wymagał natomiast wykazania, że wykonawca dysponuje odpowiednim potencjałem technicznym oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia w zakresie terenów zielonych.

(dowód: akta kontroli str. 1524-1550, 1576, 1622-1895, 2006–2007)

Analizą objęte zostały również dwie umowy, dotyczące rewaloryzacji zabytkowego Parku im. Księcia J. Poniatowskiego i Budowy placu zabaw przy Przedszkolu Samorządowym nr 5 w Piotrkowie Trybunalskim.

W postępowaniach dotyczących tych robót zamawiający wymagał od wykonawców wykazania się doświadczeniem w realizacji podobnych robót i tylko w przypadku Parku Poniatowskiego osobami zdolnymi do realizacji zamówienia w zakresie zieleni³⁴.

Łącznie w ramach inwestycji, które nie dotyczyły nowych obszarów zielonych, Miasto w latach 2015-2016 r. nasadziło 125 drzew i 9.335 krzewów. W I kwartale 2017 r. nie dokonywano w ramach tych inwestycji nowych nasadzeń. Miasto nie planowało na 2017 r. realizacji inwestycji związanych z utworzeniem całkowicie nowych terenów zieleni.

(dowód: akta kontroli str. 1574-1576, 2008–2012, 2059–2173)

Przed przystąpieniem do realizacji niektórych inwestycji miasto zlecało wykonanie operatów dendrologicznych³⁵, projektów gospodarki drzewostanem zawierającym: m.in. analizę dendro-chronologiczną, analizę stanu biologicznego drzew³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 1576, 1297-1320, 1593-1598)

W trakcie oględzin nowo nasadzonych drzew i krzewów, zarówno w ramach inwestycji jak i nasadzeń zastępczych stwierdzono, że uschnięte były 2 drzewa i jeden krzew, 5 drzew było zniszczonych (złamanych), brak było 10 szt. krzewów³⁷. Wiceprezydent Miasta wyjaśnił, że nasadzenia zostały przekazane użytkownikom obiektów, na których zostały dokonane, a oni nie zgłosili uschniętych drzew i krzewu, w związku z czym Miasto nie badało tej sprawy.

W sprawie braku i zniszczeń drzew i krzewów dyr. BliR wyjaśniła, że: „Wszystkie obiekty realizowane w ramach inwestycji przez Biuro Inwestycji i Remontów po odbiorze końcowym są przekazywane do eksploatacji użytkownikom. To oni, a nie Miasto są zobowiązani do zgłaszania faktów kradzieży bądź zniszczenia na terenie objętym zarządem. Niestety, nie dysponujemy dokumentami potwierdzającymi fakty zgłoszenia aktów wandalizmu do KMP w Piotrkowie. Policja umarza takie postępowania z uwagi na znikomą szkodliwość społeczną czynów. Mamy podobne doświadczenia przy kradzieży tablic mosiężnych z elewacji budynków i innych drobnych elementów, zniszczonych bądź skradzionych po oddaniu inwestycji do użytkowania. Pomimo monitoringu założonego w Parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego nie jesteśmy w stanie udowodnić tożsamości wandalii, którzy doskonale potrafią się ukryć pod kapturem lub kraść rośliny w miejscu nieobjętym działaniem żadnej z 11 kamer.”

(dowód: akta kontroli str. 1078-1080, 1292-1296, 1521-1523, 1577-1590, 2059–2173)

W Parku im. Ks. J. Poniatowskiego na próbie 23 drzew stwierdzono nasadzone 2 szt. lip szerokolistnych, zamiast lip drobnolistnych, co wynikało z projektu budowlanego.

³⁴ Zamawiający wymagał: kierownik robót w zakresie rewitalizacji parku wpisanego do rejestru zabytków – osoba posiadająca tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera uzyskany po ukończeniu studiów wyższych, obejmujących wiadomości w tym zakresie, (tj.: arch. krajobrazu, leśnictwo, ogrodnictwo, ochrona przyrody itp.) oraz odbyła po ukończeniu tych studiów co najmniej 12-miesięczną praktykę zawodową przy pielęgnacji tego rodzaju zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

³⁵ Np.: w ramach inwestycji „Rozbudowa drogi nr 162047E do ul. Wojska Polskiego”.

³⁶ Np.: w ramach inwestycji „Rewitalizacji zabytkowego Parku im. Ks. J. Poniatowskiego”.

³⁷ Pozostałe miejsca wskazujące, że były nasadzone.

Wiceprezydent Miasta wyjaśnił, że jedna z tych lip została przesadzona z innej lokalizacji (materiał inwestora), natomiast druga została zakupiona przez wykonawcę i nasadzona jako drobnolistna. Zamawiający przyjmował materiał roślinny na podstawie dokumentów wystawianych przez producenta roślin – deklaracja zgodności – i losowej weryfikacji.

(dowód: akta kontroli str. 1292-1296, 1577-1581)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wykonawca inwestycji polegającej na rozbudowie drogi gminnej nr 162047E do ul. Wojska Polskiego w Piotrkowie Trybunalskim, na żadnym z nasadzonych 803 drzew nie założył wykonanych z siatki PCV zabezpieczeń na pnie, pomimo takiego wymogu wynikającego ze specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót ogrodnich. Pomimo tego dokonano odbioru robót, nie stwierdzając w tym zakresie niewywiązania się wykonawcy z umowy. Wartość inwestycji wyniosła 5.402,4 tys. zł brutto.

Wiceprezydent Miasta wyjaśnił, że wykonawca robót do 20 lipca 2017 r. wykona zabezpieczenia pni drzew siatką ochronną PCV. Z uwagi na prowadzoną pielęgnację drzew i konieczność odchwaszczania stałych chwastów, nie zamontowano jeszcze tych zabezpieczeń.

(dowód: akta kontroli str. 1576-1581, 1591-1592, 1622-1895)

NIK zwraca uwagę, że umowa, specyfikacje techniczne oraz harmonogram wykonania robót nie przewidywały terminów zabezpieczania drzew siatkami ochronnymi, tak więc powinny one zostać założone przed dokonaniem odbioru robót, tj. w dniu 6 grudnia 2016 r. lub należało stwierdzić w protokole ich brak i zobowiązać wykonawcę do wywiązania się z umowy w pełnym zakresie.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W postępowaniach przetargowych na:
 - „Budowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej ul. Broniewskiego jako ETAP II w ramach zadania inwestycyjnego: Budowa infrastruktury w rejonie ul. Broniewskiego ul. Wierzejskiej w Piotrkowie Trybunalskim”, gdzie wykonawca miał za zadanie m.in. dokonanie nasadzeń zastępczych, nie wymagano zasad i jakości nasadzenia drzew, jak np.: opalikowania nasadzeń, zabezpieczenia siatką ochronną, odpowiedniego obwodu pnia, wykonania mis z kory drzew iglastych,
 - „Rewaloryzację zabytkowego Parku im. Ks. J. Poniatowskiego w Piotrkowie Trybunalskim”, nie wymagano zabezpieczenia siatką ochronną pni nowo nasadzonych drzew.

Wiceprezydent Miasta wyjaśnił, że w decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i dokonanie nasadzeń zastępczych brak było wymagań dotyczących zabezpieczeń nowo nasadzonych drzew. Nie odniósł się natomiast do zabezpieczania siatką ochronną pni w parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 1078-1100, 1269-1291, 1321-1346, 1576-1583)

NIK wskazuje, że pomimo, iż w decyzjach na usunięcie drzew i dokonanie nasadzeń zastępczych nie są wymagane szczegółowe dane odnośnie jakości drzew, to w interesie Miasta jest, aby sadzonki miały jak najwyższe parametry. Brak wymagania zabezpieczenia drzew skrzynią w celu jego stabilizacji,

wykonania mis w celu lepszego nawodnienia, czy zabezpieczenia pnia siatką przed uszkodzeniami w trakcie koszenia trawy, świadczy o braku dbałości o dobrą kondycję nowo posadzonych drzew.

(dowód: akta kontroli str. 1080)

2. Pracownicy Urzędu przyjęli projekt – mapę nasadzeń w parku im. Księcia Józefa Poniatowskiego, mimo określenia w nim nasadzenia drzew i krzewów w miejscach, gdzie nie było możliwości ich nasadzić. Dotyczy to ww. czterech lip drobnolistnych, wskazanych w projekcie do nasadzenia w miejscu, w którym rosło dużo wieloletnich drzew³⁸, jak również trzech krzewów cisa pospolitego wskazanych do nasadzenia w miejscu gdzie rośnie dorodny, stary i rozłożysty cis³⁹.

Wiceprezydent Miasta wyjaśnił, że zleceńodawca nie miał uprawnień do ingerowania w techniczne rozwiązania projektowe. Do projektanta posiadającego stosowane kwalifikacje zawodowe należy opracowanie projektu budowlanego w sposób zgodny z wymaganiami przepisów prawa, ustaleniami określonymi w decyzjach administracyjnych oraz zasadami wiedzy technicznej. Pracownicy Urzędu nie posiadają stosowanych uprawnień do zieleni ani też uprawnienia takie nie są wymagane dla stanowisk pracy, które zajmują. W przedmiotowej sprawie rozwiązanie projektowe przyjęte w dokumentacji podlegały uzgodnieniu z użytkownikiem Parku, tj. przedstawicielem ZDIUM oraz zostały zatwierdzone przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 1292-1296, 1577-1581)

NIK zwraca uwagę, że sporządzenie projektu budowlanego Parku, w którym występują kolizje nasadzeń, świadczą o jakości pracy projektanta, natomiast przyjęcie tego projektu przez Miasto świadczy o nierzetelności weryfikacji projektu przez pracownika ZDIUM oraz o niedostatecznym nadzorze nad prowadzoną inwestycją.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

NIK zwraca uwagę na nieskuteczny nadzór i kontrolę wykonanych nasadzeń. Oględziny wykazały występowanie drzew uschniętych, złamanych lub niezabezpieczonych.

3. Współpraca z mieszkańcami w zarządzaniu zielenią miejską, działalność edukacyjna i informacyjna

3.1. Zgłoszenia projektów dotyczących terenów zieleni w ramach budżetu obywatelskiego

Opis stanu faktycznego

Wg danych przedstawionych przez Przewodniczącego Zespołu Opiniującego, w ramach budżetu obywatelskiego mieszkańcy zgłosili 44 projekty do budżetu na 2015 r., 37 projektów na 2016 r. i 36 na 2017 r. W przypadku projektów dotyczących

³⁸ Dotyczy 4 lip usytuowanych w projekcie na wschodniej alejce asfaltowej pomiędzy stawem a „Dębem Wolności” – w projekcie są wskazane po wschodniej stronie tej alei, natomiast faktycznie są nasadzone po stronie zachodniej.

³⁹ Dotyczy tego samego odcinka Parku pomiędzy stawem, a „Dębem Wolności”, tyle że alei utwardzonej i ukwiecenia od strony zachodniej od alei asfaltowej.

zieleni, terenów zieleni i zadrzewień liczba zgłoszeń była stała – 4 projekty w każdym roku, co stanowiło odpowiednio 9,1%, 10,8% i 11,1% wszystkich zgłoszeń. Koszt zrealizowanych projektów budżetu obywatelskiego wyniósł 1.094,3 tys. zł w 2015 r. i 1.279,6 tys. zł w 2016 r.; w I kwartale 2017 r. nie poniesiono kosztów realizacji takich projektów. Spośród projektów dotyczących terenów zieleni zrealizowano jeden projekt – w 2016 r., którego koszt – 251,5 tys. zł stanowił 19,7% kosztu wszystkich zrealizowanych projektów w tym roku.

W 2017 r. zaplanowana przez Radę Miasta kwota na realizację budżetu obywatelskiego wynosiła 1.200 tys. zł, po 300 tys. zł dla każdego z czterech rejonów.

(dowód: akta kontroli, str. 161–188, 2003–2005)

Wg zestawienia przedstawionego przez Przewodniczącego Zespołu Opiniującego, terenów zieleni dotyczyły następujące projekty:

- Zgłoszone na 2015 r.:
 - *Osiedlowy skwer rekreacyjno-wypoczynkowy*. Projekt dotyczył utworzenia skweru przy ul. Belzackiej między Polo-marketem, blokiem mieszkalnym, garażami i boiskiem.
 - *Rewitalizacja skweru u zbiegu ulic: Góma – Rysia – Armii Krajowej*. Składający projekt wnosili o uporządkowanie wieloletniego drzewostanu, dokonanie nowych nasadzeń, wytyczenie ścieżek spacerowych, wyłożenie grysem, wykonanie ścieżki rowerowej dla małych dzieci, zamontowanie ławek dla dorosłych i dzieci oraz pojemników na śmieci.
- Ww. projekty uzyskały negatywną opinię Zespołu Opiniującego — tereny nie stanowiły mienia Miasta.
 - *Siłownia plenerowa wraz z modernizacją placu zabaw i przyległych boisk przy ul. Jeziornej 39 na Osiedlu Wierzeje*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt zakładał uzupełnienie luk w istniejącym drzewostanie, przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych ograniczonych do niezbędnego minimum, nasadzenie żywopłotu w roli ogrodzenia. Projekt zyskał pozytywną opinię Zespołu Opiniującego.
 - *Od juniora do seniora – wszyscy dbamy o zdrowie, dobre samopoczucie i relacje międzyludzkie*. Projekt obejmował zainstalowanie infrastruktury (urządzenia do zabawy dla dzieci, urządzenia do ćwiczeń siłowych, organizacja ruchu, ławki i stoliki do gier, stworzenie darmowej sieci Wi-Fi, zainstalowanie koszy na śmieci i stojaków na rowery) na terenie zieleni wśród bloków osiedlowych usytuowanych pomiędzy ulicami Łódzką i Wysoką. Projekt uzyskał opinię częściowo pozytywną, w zakresie dotyczącym siłowni, Wi-Fi, organizacji ruchu, i został zakwalifikowany do głosowania.

Pozytywnie zaopiniowane projekty — *Siłownia plenerowa (...)* i *Od juniora do seniora (...)* — nie zostały w głosowaniu mieszkańców wybrane do realizacji.

(dowód: akta kontroli, str. 1120–1175, 2003–2005)

- Zgłoszone na 2016 r.
 - *Plac zabaw ze strefą malucha oraz miejsce rekreacji na osiedlu Wyzwolenia*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt zakładał wykonanie trawnika z siewu

i nowe nasadzenia kosztem 5 tys. zł. Projekt uzyskał opinię negatywną — teren nie stanowił w całości własności miasta.

- *Park sportowy „Wyzwolenie”*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt przewidywał urządzenie zielonej alei dla grupy wiekowej 60+, posianie trawy, nasadzenie roślin ozdobnych, nasadzenie na ścianie budynku roślin pnących i ozdobnych. Projekt uzyskał opinię pozytywną.
- Teren rekreacyjno-sportowy przy Szkole Podstawowej nr 11. Projekt przewidywał utworzenie *pasów* zieleni oddzielających poszczególne części placu rekreacyjno-sportowego. Projekt uzyskał opinię pozytywną.
- Budowa placu zabaw i siłowni plenerowej oraz modernizacja boiska sportowego przy ul. Zawilej na Osiedlu *Wierzeje*. Projekt przewidywał wykonanie nasadzeń drzew i krzewów oraz prace pielęgnacyjne istniejącej zieleni. Projekt zaopiniowano negatywnie z uwagi na położenie terenu częściowo na gruntach prywatnych.

W głosowaniu mieszkańców wybrany został do realizacji projekt Park sportowy „Wyzwolenie”.

(dowód: akta kontroli, str. 1176–1227, 2003–2005)

- Zgłoszone na 2017 r.
 - *Plac zabaw oraz rozbudowa i wzbogacenie infrastruktury osiedlowego kąpika rekreacyjno-zabawowego dla dużych i małych (Osiedle Sulejowska, domki jednorodzinne ul. Ceramiczna 14/16 Działki nr 115 i 116)*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt przewidywał wyrównanie i uporządkowanie terenu bezpośrednio przylegającego do boiska i placu zabaw poprzez wycięcie krzewów i posianie trawy.
 - *Teren rekreacyjno-wypoczynkowy z siłownią na powietrzu przy ZSP i PO-W nr 3*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt zakładał nasadzenie krzewów żywopłotowych wzdłuż ogrodzenia, wykonanie nasadzeń kwiatowych oraz utworzenie ozdobnego skalniaka z dekoracyjną roślinnością.
 - *Zielone płuca blokowisk*. Projekt miał na celu wykonanie ścieżki oraz nasadzenie drzew i krzewów między blokami o adresach: Belzacka 100, Kostromska 68, Kostromska 66 i ulicą B. Prusa.
 - *Strefa rekreacji STREET WORKOUT Park „WYZWOLENIE” (ul. Leonarda 12/14)*. W zakresie dotyczącym zieleni projekt zakładał możliwość zagospodarowania najbliższego terenu poprzez posianie trawy, nasadzenie roślin ozdobnych i krzewów wkomponowanych w istniejące środowisko naturalne wokół obiektu.

Wszystkie ww. projekty zostały zaopiniowane pozytywnie; w głosowaniu mieszkańców żaden z nich nie został zakwalifikowany do realizacji.

(dowód: akta kontroli, str. 179–182, 1228–1268, 2003–2005)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3.2. Konsultacje z mieszkańcami

Opis stanu
faktycznego

Badaniem objęto proces konsultacji społecznych w związku z opracowaniem Strategii, Programu Rewitalizacji i 5 inwestycji.

Program Rewitalizacji, o którym mowa w punkcie 1.10 niniejszego wystąpienia, powstał w wyniku współpracy i dialogu z mieszkańcami, przedsiębiorcami, stowarzyszeniami, mediami, instytucjami państwowymi i samorządowymi. W październiku 2014 r. Prezydent Miasta ustanowił Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Rewitalizacji oraz powołał Komitet Sterujący ds. Rewitalizacji wybranych obszarów miasta. W ramach ww. Komitetu powołano 6 zespołów problemowych z licznym udziałem organizacji społecznych. Spotkania Komitetu Sterującego i komisji problemowych były otwarte dla mieszkańców. Dokonywano oględzin efektów działań rewitalizacyjnych prowadzonych w poprzednich latach, odwiedzono miejsca planowanej realizacji nowych przedsięwzięć, przeprowadzano rozmowy z mieszkańcami – głównymi interesariuszami planowanego procesu. Projekt Programu Rewitalizacji został poddany badaniu ankietowemu on-line w maju 2016 r. Społecznej ocenie poddano listę projektów rewitalizacyjnych wypracowanych na spotkaniach interesariuszy. W badaniu wzięło udział 426 zainteresowanych procesem rewitalizacji. Największą akceptację uzyskał projekt inwestycyjny „Rewitalizacja Podzamcza – Młode Stare Miasto”. Wśród wymagających wsparcia przedsięwzięć tworzących przestrzeń publiczną miasta respondenci wskazywali regulację doliny rzeki Strawy i zagospodarowanie jej nabrzeży oraz otoczenie jeziora Bugaj jako mogące nabrać rangi ważnego terenu zielonego, dostępnego dla wszystkich mieszkańców. Wyniki badania ankietowego uwzględniono w Programie Rewitalizacji.

W Programie Rewitalizacji zalecono projektowanie przestrzeni publicznych w procesie uspołecznionym, poprzez warsztaty architektów z mieszkańcami. Postanowiono, że bieżące informacje dotyczące przebiegu poszczególnych prac związanych z jego wdrażaniem będą udostępniane zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej Miasta, poprzez spotkania konsultacyjno-informacyjne oraz poprzez informacje w lokalnych mediach.

(dowód: akta kontroli, str. 716–828)

W przypadku realizowanych przez Miasto inwestycji prowadzono konsultacje społeczne oraz informowano mieszkańców o zamierzeniach i przebiegu prac na stronach internetowych. Kontrola na próbie 5 inwestycji wykazała, że:

- przed rewitalizacją parku Belzackiego zwrócono się do mieszkańców o udostępnienie archiwalnych zdjęć parku, informowano o przystąpieniu do konkursu ogłoszonego przez WFOŚiGW, o zakresie planowanych w parku prac, w tym dotyczących zieleni,
- w związku z rewitalizacją Podzamcza, w tym plantów i bulwarów nad rzeką Strawą Prezydent powołał Komitet Sterujący, do którego prac zapraszano przedstawicieli różnych instytucji, przedsiębiorstw, organizacji i stowarzyszeń,
- w związku z rozbudową ulicy Rolniczej od torów PKP do ul. Spacerowej i przebudową ul. Spacerowej, zasięgano opinii Rady Osiedla Przyszłość, odbywały się spotkania z mieszkańcami; zgłaszane problemy nie dotyczyły terenów zieleni,
- w związku z planowaną przebudową ronda Sulejowskiego przedstawiono dwa warianty przebudowy, oba z udziałem zieleni, i zaproszono mieszkańców do konsultacji i składania uwag,

- konsultowano z Komitetem Ochrony Walk i Męczeństwa w Łodzi lokalizację Cyklodromu, w związku z niedalekim sąsiedztwem pomnika poświęconego pamięci osób rozstrzelanych przez hitlerowców.

(dowód: akta kontroli, str. 2029–2058)

Opracowywanie programu rozwoju pn. „Strategia...” uwzględniało uspołecznienie procesu budowania strategii. Zgodnie z Uchwałą Nr XLV/807/14 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27.06.2014 r. oraz z Zarządzeniem nr 288 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 lipca 2014 r., w dniach od 18 sierpnia do 30 września 2014 r. przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami Piotrkowa Trybunalskiego. Złożonych zostało 10 wniosków. Wszystkie zgłoszone opinie i propozycje zostały przeanalizowane pod kątem zasadności, możliwości ich realizacji i wprowadzenia do projektu programu.

(dowód: akta kontroli, str. 96–121)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3.3. Współpraca z organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną przyrody

Opis stanu
faktycznego

Do obowiązków koordynatora zespołu ds. ochrony środowiska w RGKiOŚ należała m.in. współpraca z organizacjami pracującymi na rzecz ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli, str. 78–82)

Kierownik RGKiOŚ oświadczył, że w okresie 2015–2017 (do 31 marca) żadna z organizacji społecznych zajmujących się ochroną przyrody nie występowała do RGKiOŚ z inicjatywą nawiązania współpracy w zakresie ochrony przyrody i w związku z tym współpraca taka nie była prowadzona.

(dowód: akta kontroli, str. 373)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3.4. Współpraca z radami dzielnic/osiedli

Opis stanu
faktycznego

Przewodniczący rad 3 osiedli: Wyzwolenia, Słowackiego-Północ i Armii Krajowej pozytywnie ocenili współpracę z władzami Miasta i ZDiUM w okresie 2015–2017 (do 31 marca); poinformowali o uzupełnianiu zieleni, dokonywaniu cięć pielęgnacyjnych, nasadzaniu drzew, uzupełnianiu drzewostanu.

W pozostałych 10 informacjach nie dokonano oceny ww. współpracy. Przewodniczący rad 7 osiedli (Południe, Leśna, Wierzeje, Przyszłość, Belzacka, Łódzka-Wysoka-Sadowa, Krakowskie Przedmieście) poinformowali, że na terenie tych osiedli nie stworzono i nie zagospodarowywano terenów zieleni. Na osiedlach Wronia, Piastowskie, Starówka dokonywano kosmetyki drzewostanu, nasadzeń nowych drzew, zagospodarowano skwer przy ul. Zamkowej, pasy zieleni przy placu Kościuszki, ustawiono donice z kwiatami i drzewami w Rynku Trybunalskim i Placu Czarnieckiego – zagospodarowanie to nie było konsultowane z radami osiedli.

(dowód: akta kontroli, str. 937–953)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3.5. Wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi w kontaktach z mieszkańcami?

Opis stanu faktycznego

W procesie zarządzania zielenią miejską Urząd nie wykorzystywał w kontaktach z mieszkańcami nowoczesnych narzędzi, takich jak: ankiety internetowe, możliwość zaznaczania przez mieszkańców zaniedbanych miejsc zielonych lub koniecznych do zazielenia (itp.) na mapach GIS udostępnionych przez urząd (geoankiety), serwisy typu <http://naprawmyto.pl/home>, aplikacje telefoniczne. II Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że docierające do Urzędu sygnały mieszkańców, w formie maili, telefonów, pism, dotyczące terenów miejskich, są na bieżąco przekazywane do ZDIUM.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.6. Zachęcanie przedsiębiorców, w szczególności deweloperów, spółdzielnie lub wspólnoty mieszkaniowe, zarządców nieruchomości, do tworzenia terenów zieleni, w tym zielonych dachów, ścian.

Opis stanu faktycznego

Nie zachęcano przedsiębiorców, w szczególności deweloperów, spółdzielnie lub wspólnoty mieszkaniowe, zarządców nieruchomości, do tworzenia terenów zieleni, w tym zielonych dachów, ścian. II Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że tereny zielone wyznaczone są w planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o warunkach zabudowy, wydawanych przez PPP, które określają udział powierzchni biologicznie czynnej.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.7. Działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne dotyczące ochrony przyrody, w tym zieleni i zadrzewień

Opis stanu faktycznego

RGKiOŚ współpracował z placówkami oświatowymi i innymi organizacjami z terenu miasta w zakresie organizowania konkursów o tematyce ekologicznej. W okresie 2015–2017 (do 31 marca) był współorganizatorem 39 konkursów, w tym 14 dotyczących zieleni i ochrony przyrody. Z budżetu miasta w roku 2015 wydatkowano na ten cel kwotę 12,1 tys. zł, w 2016 r. kwotę 12,6 tys. zł, w I kwartale 2017 r. jeszcze nie wydatkowano środków na ten cel.

Przykładowo, w 2016 r. na wniosek Towarzystwa Przyjaciół Piotrkowa Trybunalskiego Urząd ufundował nagrody dla laureatów otwartego konkursu fotograficznego „Cały Piotrków w kwiatach” o wartości 1900 zł. W konkursie mogły brać udział osoby dorosłe. Przedstawiciel RGKiOŚ brał udział w pracach jury konkursu.

(dowód: akta kontroli, str. 675–679, 699–712)

Mieszkańcy miasta wszystkich grup wiekowych mogli uczestniczyć w zorganizowanych przy współpracy z Urzędem Miasta przez rady osiedli programach edukacji ekologicznej: „Program edukacji ekologicznej realizowany przez Radę Osiedla Wierzeje (...)” w 2015 i w 2016 r., „Ekologiczne Piastowskie –

•
:
•

program edukacji ekologicznej mieszkańców osiedla Piastowskie w Piotrkowie Trybunalskim” w 2016 r., „Zapoznanie mieszkańców osiedla Krakowskie Przedmieście–Sulejowska z problematyką zanieczyszczenia powietrza, poszerzenia wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii”. W ramach programów m.in. zorganizowano plenery i konkursy plastyczne oraz fotograficzne, pikniki ekologiczne, festyny, szkolenia, wycieczki ekologiczne. Koszt tych programów wyniósł 95,7 tys. zł, w tym dofinansowanie przez WFOŚiGW w Łodzi 79,0 tys. zł

(dowód: akta kontroli, str. 977–1013)

Urząd finansował edukację ekologiczną w przedszkolach i szkołach. Podejmowano działania dotyczące ochrony środowiska i ekologii, kształtujące postawy proekologiczne, w tym zajęcia dotyczące zieleni, przykładowo.: poznawanie w trakcie wycieczek różnych ekosystemów w różnych porach roku; zajęcia o ochronie przyrody, w tym drzew; sadzenie i pielęgnacja roślin, w tym drzew i krzewów, również wspólnie z rodzicami; zajęcia terenowe z dendrologii, poznawanie przyrody w trakcie wycieczek, spotkania z leśnikami i pracownikami parku krajobrazowego, rozpoznawanie wybranych drzew, konkursy ekologiczne, np. „Znam parki krajobrazowe woj. łódzkiego” i „Nie wypalaj trawy, przecież nie zabija się skowronków”; organizowanie ogródków przyrodniczych; happening ekologiczny z udziałem rodziców; lekcje przyrody na temat parków narodowych i parków krajobrazowych województwa łódzkiego; zajęcia terenowe w parku krajobrazowym; wycieczki edukacyjne do parków narodowych; lekcje na terenie Leśnej Osady Edukacyjnej; lekcje poświęcone parkom narodowym i formom ochrony przyrody oraz o bioróżnorodności i zrównoważonemu rozwojowi.

Wydatkowano na powyższe zadania w 2015 i 2016 r. łącznie 304,4 tys. zł, w tym 243,8 tys. zł z dotacji z WFOŚiGW w Łodzi.

Wydatki w 2016 r. (81,0 tys. zł) były niższe niż w roku poprzednim (223,4 tys. zł). Spadek ten spowodowany był, jak wyjaśnił kierownik Referatu Edukacji, przede wszystkim nieogłoszeniem w 2016 r. konkursu na dofinansowanie utworzenia ogródków dydaktycznych (112 tys. zł w 2015 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 974–976, 1035–1036)

Na stronie internetowej Urzędu zamieszczone zostały m.in. informacje: o zmianach przepisów dotyczących wycinki drzew; o prowadzeniu prac obserwacyjno-pomiarowych programu monitoringu lasów wszystkich form własności; dotyczące ochrony terenów zielonych i zadrzewień oraz parków i obszarów chronionych na terenie miasta. Na stronie tej znajdują się również treści dokumentów programowych, np. Programu OŚ i Studium. Na stronie BIP Urzędu zamieszczone były m.in. zawiadomienia o wszczęciu postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, obwieszczenia o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uchwała ws. wysokości stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów. Zamieszczone były wnioski, formularze i informacje dotyczące udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, uznawania obiektu przyrodniczego za pomnik przyrody, uznawania terenu za użytek ekologiczny, wydawania zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów. Na stronie Urzędu informowano mieszkańców o wydarzeniach związanych z zielenią, jak np.: sadzenie drzew z radiem ZET, sadzenie dębu 800-lecia, pozyskania przez rady trzech osiedli

środków z WFOŚiGW na działania promujące ekologie, targach „Pamiętajmy o ogrodach”, o modernizacjach parków, ulic i ścieżek rowerowych oraz dokonywanych przy tym nasadzeniach drzew i krzewów.

(dowód: akta kontroli, str. 1037–1038)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.8. Skargi (interwencje) związane z terenami zieleni i usuwaniem drzew

Opis stanu
faktycznego

W roku 2015 i 2016 oraz w I kwartale 2017 r. wpłynęło do Urzędu odpowiednio 21, 18 i 9 skarg.

Spraw zarządzania zielenią miejską, a konkretnie utrzymania czystości na skwerze miejskim i placu zabaw przy ul. Słowackiego 43, dotyczyła jedna skarga — złożona 7 października 2016 r. Wiceprezydent Miasta Adam Karzewnik uznał skargę za bezzasadną; m.in. poinformował skarżącego, że wykonawca ma za zadanie dbać o czystość i opróżniać kosze codziennie, jednak trudno go winić za to, że po uporządkowaniu terenu ponownie następuje jego zaśmiecenie.

(dowód: akta kontroli, str. 9–11)

Straż Miejska w Piotrkowie Trybunalskim udzieliła informacji, że w okresie 2015–2017 (I kwartał) przeprowadziła 715 interwencji związanych z terenami zieleni. W potwierdzonych przypadkach niszczenia zieleni skierowano do sądu 6 wniosków o ukaranie, nałożono 16 mandatów karnych, zastosowano 137 pouczeń i 313 ostrzeżeń. Stwierdzone wykroczenia dotyczyły parkowania pojazdów na trawnikach w miejscach publicznych. Postępowania wyjaśniające wszczynane były w sprawach o wykroczenia określone art. 144 kodeksu wykroczeń.

(akta kontroli, str. 83–84)

Komenda Miejska Policji w Piotrkowie Trybunalskim udzieliła informacji, że w ww. okresie odnotowała 5 zgłoszeń związanych ze zniszczeniem lub uszkodzeniem drzew oraz 1 uszkodzenie krzewów. Skierowano do sądu jeden wniosek o ukaranie i jeden akt oskarżenia. W pozostałych 4 sprawach nie wykryto sprawcy.

(dowód: akta kontroli, str. 929–931)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁰, wnosi o:

1. Zapewnienie rzetelności sprawozdań SG-01.

⁴⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

2. Egzekwowanie od wykonawców inwestycji zabezpieczania nowo nasadzonych drzew zgodnie z wymogami specyfikacji technicznych.
3. Zwiększenia nadzoru i kontroli nad nowo posadzonymi drzewami i krzewami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

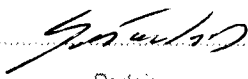
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 10 sierpnia 2017 r.

Kontroler/Kontrolerzy

Dominik Gołacki

Główny specjalista kontroli państwowej

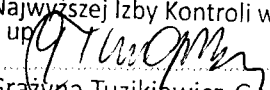

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

Dyrektor

Przemysław Szewczyk

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z up.

Grażyna Tuzikiewicz-Ghitecka
wicedyrektor